Масса-а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

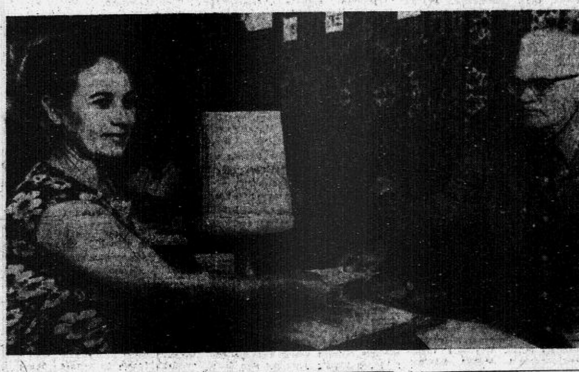
№ 71 (4512). | ШИНАРДИ, 15 июнь 1971 шу. | Мах 2 кеп. | Газет арадувл 1923 шера денз

КОММУНИСТИЙН ПАРТЕ БОАЦАРИЙН ЙОХАРГIОАЦАЧА БЛОКА ТIЕХЬА КХАЖ ТЕССАР НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН КЪАХЬЕГАМХОША

РСФСР-а, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совете, къахьегамхой моттигерча Советашка депутаташ харжара йолча политически кампанена дика кийчо яь кхаж тассара болх дIаболабир 13-ча июне Iуйрийна ялх сахьат доаллаш Грознерча Ленински района № 33 йолча хоржамий участка Малоева Аза Сульяновна председатель йолча хоржамий комиссе. Цу участке веррига кхаж тасса безаш хинна харжархой 1923 саг вар. Делкъийга шийтта сахьат доалача хана 1400 гарггарча саго кхаж тессар цига, хIаьта делкъел тIехьагIа ши сахьат доалача хана кхаж тасса мел безаш хинна харжархой кхаж тасса чакхбаьлар цу хоржамий участке. Къаьстта дог гIоздаьнна бар Грознера № 11 йола школа чакхйоаккхаш йола Плиева Мадина, Грозненски педагогически училища студенткаш Нухаева Малика, Салтабиева Мария, хIана аьлча духхьашха кхаж тоссаш бар уж. Эггара ираз долашагIа ди да тхона таханар дар, яхаш дувц пар, хIана аьлча боккхагIчарна нийсса дIа а этта Даьхен дикагIбола къонгаши мехкарийн хоржача дакъа лаца бокъо я тха.

Иштта дика кийчо яьар кхаж тассара лоархIамерча гIулакха № 34 йолча хоржамий участка Кузнецов Валентин Николаевич председатель волча хоржамий комиссе а. Цига кхаж тасса безаш вар 2038 харжархо. Делкъийга шийтта сахьат доалача хана 1650 харжархо кхаж тесса ваьннавар. Эггара хьалха цига кхаж тессар Къахьегама Шеча Байракха орден лелаеча Грозненски швейно-производственни объединене мотористка Титаренко Надежда Петровнас.

СУРТА ТIА: лакхехьа юххьанца кхаж тоссаш я М. Плиева, лохехьарча сурта тIа кхаж тоссаш я Н. Титаренко.

И. Плиева сурташ.

ЦХЬА БАРТ БОЛАШ

Кхаж тасса ха хьатIаотталехьа дукха нах гулбеннабар Наьсарен района Пхьилекъонгий - Юртарча № 3, №4 йолча хоржамий участкашка.

Ведзижев Мурат хоржамий комиссе председатель волча № 3 йолча участке эггара хьалхарчарца венавар граждански тIем тIа дакъа лоацаш хинна, хIанз персональни пенсионер вола Мальсагов Ахьмад. Ше бюллетень урна чу Iочутассалехьа гулбеннараштa хьалхашка къамаьл дир цо:

— Коммунистийн парте боацарийн блока кандидаташ бахьан тахан е кхаж тоссаш пар вай мокк кхы а бIаьхегIа хилийтара хьинар кходен ца хиларах дог тийша ва со а са новкъостий а. ХIанз КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра шерра къовсам боаржабаь къахьегаш да советски халкъ.

Цун тIехьа кхаж тасса болабеннача юртахоша барти цхьоагIон йолаш лоацацача хана чакхъяькккхар из кампани.

ЮРТАШКАРЧА КОММУНИСТИЙ ДЕКХАР

КПСС XXIV съездо юрта боахам айбара Iалаьмате доккхийча гIулакхий программа белгалъяьй. Из толамца кхоачашъяра шоай беррига политически сакхетами хьинари оарцагIлаьккха творчески къахьега дезарга юртарча коммунистий, партийни боахамеи организацей, беррига къахьегамхой.

Республика колхозхоша, совхозий болхлоша хIанз керттера теркам ялат дукхагIа даккхарац хьайбай боахам айбараи тIаахийта беза. Цу даькъе хIанзле а дувца мегаргдола дика хIамаш карагIдаьннад.

Дуккхача вай боахамашка агротехнически дикача хана кхашкара балхаш чакхдахар бахьан долаш дIайийна культураш дика хьийкъай. Хьалхарча пхе бетта соахк цу юкъа екхачул 16 процент дулх, 14 процент шурей фуаши, 38 процент тха дукхагIа дехкад. Хьайбай продукташ йохкара ах шера заданеш кхоачашъяра гарга я Ножай-Юрта, Урус-Мартана, Ведана, МалгIабика районаш.

Цу дерригне къаьгга хьагойт парте XXIV съезд чакхъяьнначул тIехьагIа гIагIертта наха юкъе цун решенешта пропаганда еш хиннача юртарча партийни организацей денал айденнилга, коммунисташ шоаш организатораш хилара тарра парте программа вахаре яхьара къахьегамхой оарцагIбоахаш болга.

Дуккхача вай колхозийн совхозийн коммунисташ съездо шийболх дIахьоча деношке а болабеннабар пятилетка кхоачашъяра керда резерваш лаха. ХIаьта съезд болх баь йоаллаше а цун решенеш кхоачашъяра хоадамболаш йола мероприятеш тIа а ийна хIанз шоай дерригa денал ураоттадаь пятилетка хьалхарча шера декхараш ханал хьалха кхоачашдара къовсам лоаттабеш ба уж.

Уж толамца кхоачашдара наха юкъе шерра социалистически яхь йоаржае езараш коммунисташ ба.

Вай районашка кIезига яц цу тайпара шоай болх беш йола партийни организацеш.

Республике дика довзаш да Шелковской района «Коминтерн», Сунженски района Шеча Эскара цIерагIча, Наурски района Ленина цIерагIча колхозий, Урус-Мартана района Мичурина цIерагIча, Наурски района «Советская Россия» совхозий коммунистий гIулакхаш.

ХIанзле хьайбай продукци йохкара ах шера задани кхоачашъяьй цар. Лаьтта лелалара культура лакхъярах бола механизаторий бехктокхам кхы а лакхбаь кхеяьй кхашкара культураш. ДукхагIа бола цар коммунисташ бехктокхамеча производственни участкашка къахьегаш хиларца боахама экономикаца е коллектива вахарца дувзаденна моллагIа дош шоай балха юкъмоттиге лоаттаде аьттув боал цу боахамий партийни организацей. ХIаьта керттердар хIара коммунист шийна тIадилла гIулакх диаза кхоачашдеш, даим кердачунна тIаккхувш, эггара саготагIа долча гIулакха наьха хьинар тIадерзаде ховш хилар да.

Боккха болх баьб вай юртарча коммунисташа КПСС XXIV съезда решенеш наха дIайовзийташ, боахами культуреи дегIаккхувлара парте оттаяь перспективаш дIагойташ. Из гIулакх дIахо йодача хана а керттерчарех лоархIаш леладе дезача цар хIанз шоай беррига низ съезда решенеш кхоачашъяра тIабахийтаб.

КПСС XXIV съезда къаьстта белгалдаьд парте дерхIар толаме кхоачашделга юххьанцарча партийни организацешка латтача гIулаккхех тийша долга. ХIанзарча хано дIадеххача тайпара цар беча политически организаторски балха формаши методаши эггаьха тоаянза яргъяц. ХIаьта уж шоай сагIонгахьара цехови организацеи партийни группаи денал айде декхарийла я. Тахан боахамий бригадашка, фермашка лакха хьувкъам кхебараи хьайбай продуктивность лакхъяраи нах оарцагIбоахараш уж ба. Цар из болх кхетамца вIаштIехьбаккхарга хьежжа хургда вай пятилетка хьалхарча шера доаха толамаш.

Дуккхача партийни организацешка хIанз а тIехьа нийслуш да беррига болх парте къаьст къаьстача членийн активистийн белаж тIа буллаш. Партийни кулгалхоша кхетаде деза партийни организаце денал шин кхаь сага хьинарах ца латтилга. Цхьаккха коммунист вита йиш яц партийни поручени йоацаш. Уж цар кхоачашъярах ега отчеташка каст-каста собранешка ладувгIар пайдане хIама да. Цу гIулакхо цар бехктокхам айбу.

Вай юртарча цхьайолча партийни организацей дикача опыто хьахьокх кадраш хьахаржари уж балха нийса дIа-юха хьожаяри мел лоархIаме да. Из гIулакх цIаккха ший теркама кIалара далийта йиш яц парторганизацей.

ИйслагIча пятилетке партеи правительстваи Iалаьмате дукха дерга юрта боахам кердача техникаца Iалашбара, цунна механизации химизации яра, лаьттан майдашка хий дехкара.

Йолаш йолча торонех кхетамца пайда эцара, производства эффективности къахьегама овсарлеи лакхъеш лаьттанеи хьайбайи продуктивность лакхъяра денна йоакхо е декхарийла я колхозийн совхозийн партийни организацеш. Парна даим дагалатта деза къахьегамхой хьал-торо айяра парте тIайийна программа производства дерригa доакъош дикка дегIатоалаличa мара кхоачашхургйоацилга.

ХIана хьагIаттай ялат чуэцa ха. Ханнахьеи доа ца деши ялат чуэцара мел эшар де деза боахамий юххьанцарча партийни организацеша.

МАШАР, ИРАЗ БАХЬАН ДОЛАШ

Самардийнахь, 13-ча июне, Iуйрийна ялх сахьат доалача хана безаме тIайийцар кхаж тасса боагIа харжархой Старопромысловски № 13 йолча хоржамий участкерча Цурикова Людмила Константиновна председатель йолча хоржамий комиссе. Эггара хьалха РСФСР-а, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совете, къахьегамхой моттигерча Советашка депутаташ харжара ше бюллетенаш урна чу Iочутовсаш парикмахера Рафанлова Софья Артемовнас аьлар: «Аз тахан кхаж тосс дунен тIа машар хилийтара, вай ираз долаш дахийтара».

Iуйрийна бархI доалача хана цу участке кхаж тесса ваьлар шин бIаь совгIа харжархо. Ийс сахьат доалача хана 600 саго кхаж тессар цига. Делкъел тIехьагIа аьнлагIча сахьате чакхдаьлар цу участке кхаж тоссилга.

Хоржамий кампанена дика кийчо яь кхаж тассара болх дикен ханнахьеп чакхбаьккхар Каракозов Эдуард Аркадьевич, Выхристюк Михаил Степанович председателаш болча кхоалагIчеи йиъолагIчеи хоржамий участкай хоржамий комиссеша а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГА!

ИШТТА КХОАЧАШДУ РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТЕИ ТОРГОВЛЕИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

	1971 шера тIаийца социалистически декхараш	1971 шера 5 бетта фактически кхочашдар
Планал совгIа тайп-тайпара продукцена реализаци е — млн. сом	16	9,2
«Грознефть» объединене гIолла планал совгIа мехкдаьтта даккха — эзар тоннаш	150	61
Планал совгIа продукцена реализаци е:		
Машинашъечеи металлообработкан предприятеша — эзар сом.	340	—
Ейгача промышленноста предприятеша — эзар сом.	700	1220
Хьунеи дахчах хIамаш ечеи промышленноста предприятеша — эзар сом.	175	75
Кхачан промышленноста предприятеша — эзар сом.	1800	3644
Планал совгIа торговле товараш дохка — млн. сом.	2,9	2,0

КПСС ОБКОМЕИ РЕСПУБЛИКА МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

1971 ШЕРА РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ЮРТБОАХАМА ПРОДУКТАШ ЧУЭЦАРАХИ КИЙЧЪЯРАХИ

Ялаташ чуэца доладала цхьа кIеззига денош мара дисадоацаш шехьа а, уж чуэца хIанз а кийча яц дукха колхозаши совхозаши. Грозненски района Ленина цIерагIчеи «Советская Россия» яхачеи колхозашка, «Старокорговский» совхозе, Шаьла района «Джалка», «Автуринский» совхозашка, Гудермеса, Надтеречни, кхыча районий боахамашка хIанз а тоаяьяц ялаташ чуэца комбайнаши рядкови жаткаши.

Ерригача республикерча ялаташ чуэцача 1170 комбайнах хьатIаэттача хана ялаташ чуэца кийча яцар 890 мара, 608 рядкови жаткаx 498 кийчъяьй. Тоаяь латта шу бIаь совгIа комбайн аккумулятораши цIера дукьалара инвентари дIаоттаянза я. Ялаташ чуэца агрегаташ механизированни кадраша Iалашъяьяц Гудермеса, Наурски, Ножай-Юрта районашка.

Сунженски, Наьсарен, кхыча районий боахамашка ялаташ чуэцара кийчдара, уж чуйпача кхашка культураш дIаера, царна дувзаденна кхыдола балхаш дара планаш хIанз а оттаяьяц. Ялаташ дIачуийдеча пункташкеи ялата складашкеи транспорт леларгйола маршруташ белгалъяьяц, доахано доадарах, цIерах, лечкъадарах, кхычарех ялаташ лорадара мероприятеш кийчъяьяц.

Керда хьадаьнна ялаташ дIачуэцара окладаши элеватораши кийчъяь яьннаяц ялатапродуктай республикански управлени. «Сельхозтехника» объединене пайда во эц колхозашкеи совхозашкеи ялаташ чуэцача техникаца ремонт еча мощностех, Iалашдаьлац комбайнаш, кхыйола машенаш тоаяра мел эша запасной оатхалаш, материалаш, инструменташ тIаозилга, эшшача боараме резерв вIаштIехьйоаккхилга.

Уж кхоачамбоацараш колхозхой, совхозий болхлой, специалисташ ялаташ чуэцара ший ханнахьа кийчо яраи ялаташ кийчдараи оарцагIбахара парте дуккхача горкомаша, райкомаша, горрайисполкомаша, партийни, профсоюзни организацеша, колхозийн совхозийн кулгалхоша организаторски болх эсала барах хьахиннар.

Долла хIама де деза ялаташ шоай ханнахьеи тIехдикеи, лоацача ханашка а ца дойташ а чуэцара, ялаташи лаьттанцара йоала кхыйола продукташи кийчъяра шаи кхоачаши тIехкхоачаши яра, уж цIаозвагеи шоай метта лоаттаделгеи Iалашдара.

Юрта боахама министерство, «Грозвино», «Консерваплодоовощ» объединенеш, «Скотопром» трест, «Сельхозтехника» объединене, ялатапродуктай управлене, КПСС горкомаш, райкомаш, горрайисполкомаш, юрта боахама районни управленеш, юххьанцара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, колхозийн совхозийн кулгалхой декхарийла ба укх гарггарча деношка юртбоахама продукташ чуэцараи кийчъяраи кийчо яь йоаккхилга Iалашде.

Цу гIулакха 15 июнага кхачалехьа ялаташ чуэца комбайнаш, жаткаш, тракто раш, транспортни средстваш тоаяь яха а ялаташ чуэца кийчъе а. Шин сменагIа болх бе йиш хургйолаш механизатораши гIулакх деча персоналах бола болхлойи хилийта беза ялаташ чуэцача агрегаташ тIа; эшшача боараме весовщикаш а хIаьта ишттa ялат лорадергдола нах а вIашагIтоха беза.

Ялаташ чуэца доладалалехьа складской помещенеши таразий боахами тоабаь баккха беза, хьатташи чуийца даьнначул тIехьагIа ялат докъадараи ханна дIаоттадаь лоаттадараи йола майдаши нийсъе еза; 15 июнал тIехьа ца йоалийташ хIара колхозеи совхозеи ялаташ чуэцарал кийчдараи балха планаш оттае а бригадашкеи ялаташ чуэцача агрегаташкеи уж дIакхачийта а еза, цар тIа комбайнехи жаткаехи групповой хьисапе пайда эцилга а оттадеш; дIа-юха леда авторемонтии мастерскеш бокъонца кийчъяь хилийта а хIаьта ишттa эшшача боараме ялаташ чуэцача агрегатаашта кхашка йолчча моттиге шийн ханнахьа техническа новкъостал дара оатхалаши, ремонтии материалийи запасаш Iалашъе а еза; шерача кхашка дерригa ялат кхаьча даларга ца а хьежаш, юкъ-юкъера, дикагIа йолча ханашка, массаза а сацца, хьаьхара водара къаьста а долаш чуэцилга Iалашде деза. Къаьстта тIахьожам оттабе беза Iодижа ялат хьаккхара, цу участкашка опыт дикагIа йолаш бола механизатораш хьежабе беза.

Балхаш дIадоладеннача хьалхарча деношке а денз Iалашданза даргдац ялаташ чуэцача хIара агрегатах балха овсарле лакха йолаш пайда эцилга. Деннеи бийсаннеи хьоккхаш цхьан жатка 30 гектарал, хьоккхаше оардаш — 15 гектарал, хьекха касарагIа улла ялат комбайнашца хьалъэцаш — 20 гектарал кIезигагIа боацаш болх бергболаш вIаштIехьдаккха деза гIулакх; ялаташ чуэцача юкъагIа кхерамзлеи цIерах лораваларeи техника правилаш бокъонца кхоачашъелга Iалашде деза.

Ялаташ чуэца бохийтача беррагача болхлошеи колхозхошеи инструктаж е еза, кхерамзлеи техниках лаьца, ялаташ чуэца еррига агрегаташ, ялат лоаттадуи цIендуи моттигаш ялат лорадергйолча средствашеи цIи йоаргйолча оборудованеци кийчъе еза. Лира тIахьожам оттабе беза балхаш дика чакхдахара, во ийсъяьча комбайнаша ялат чуэца, 15 сантиметрал лакхагIа юххаш йоагIийсаргйолаш ялаташ хьакха, хьожхача хана юкъе йовкъаш яхкийта мегаргъяц. Ялаташ чуийца дьяна кхаш дIаэцилга вIаштIехьдаккханза даргдац: колхозашка — брагадирашкара колхозий председателаша, совхозашка — отделенеи управляющешкара директораша кхаь дийнахь цкъачул кIезигагIа доацаш.

Ялаташ чуэца доладеннача хьалхарча деношке а денз фу чутоссилгеи цIенделгеи, пачхахьалкхенна ялат дIалулга вIаштIехьдаккха, ялаташ чуэцача хIара колхозо совхозо, пачхахьалкхен плани декхараши цар кхоачашдалица йолча хана, хIара денна дакъа лоацилга Iалашде деза. Республикански фун фонде ялат чутоссилга Iалашде деза.

Общественни доаханеи совхозий болхлой, колхозхой, специалистий шоай доалахьарча доаханеи лаьрхIа дерригa чa хьагулде, аргIаш де, лораде деза. Къаьстта уйла тIаяхийта еза шоллагIа дIаюв культураш дукхагIча лаьтташка дIаерая цар хьувкъам лакхбараи, гурахьа дIайийна культураш тIайолча хий дехкача лаьттаех шоллагIа хьувкъам кхебара биза пайда эца беза. Керттера культура чуийца ялларца из тIаххина лаьтта кийчде а шоллагIа культураш цига дIае а еза. Гурахьа ялаташ дIаде лаьрхIа лаьтташ ах пара системагIа кийчде деза.

Мероприятеш кийчъе еза хьувкъам лорабара, кхашкара, хьаташкара ялаташ цIоазача хана ялаташ лорадар духьа тIахьожам лоаттабара, цу лоархIамеча гIулакха коммунисташ, комсомольцаш, дружинникаш, юртара ерригa актив юкъе а озаш.

Ялаташ чуэцара темпаш сихъяри комбайнех овсарле лакхагIа йолаш пайда эцари духьа лакханза даргдоацаш хуле юрта боахама Министерства вIаштIехьдоаккхалда ялаташ кхачарга хьежжа уж чуэца комбайнаш цхьан районера кхыча районе ухийтилга.

Милице, прокуратура, суда органаш декхарийла я социалистически доалахье моллагIча тайпара гIийрта а лочкъае гIертилга соцаде, ялати кхыйола продукци лочкъае тарлуш йола моттигаш ца нийсъялийтара хаддаза болх бе.

ХIара боахаме ялата, ялатабовш, кхыча культурай фу кхоачамболча боараме 1972 шера чуэца лаьрхIа районированни сортий дикагIдола фу чутоссилга Iалашде деза, из дIадувча стандарта 1 классагa а кхоачадеш. Чутесса дерригa фу тIера ца доалийташ ше долча тайпара лоаттаделга Iалашде деза.

Ялаташ чуэца доладалалехьа элеватораш, складаш, ялаташ цIенду машенаш, таразий боахам, лабораторни инвентарь тоаяь а кийчъяь а яккха еза ялата продуктай республикански производственни управлене. Ялаташ кийчделга сихденнача хана ялаташ дIачуийдеча пункташа дийнахь а бус а болх белга вIаштIехьдаккха деза, тIера мухь Iобоассабеш транспорт дукха гоае мегаргъяц. Кийчдаь дерригa ялат диэза шийметта лоаттадара данза дарг мел доапар де деза.

«Сельхозтехника» республикански объединени декхарийла я колхозаши совхозаши комбайнаш, тракторааш, ялаташ чуэца кхыйола машенаш тоаяь яхара эшача запасной оатхалашеи материалашеи Iалашъяра саггота гIулакхаш чакхдаха.

Ялаташ чуэца доладалалехьа ерригa грузовой автомобилаш, автомобильнии тракторнии прицепаш бокъонца кийчъяь яханза, ма моттa дукхагIа колхозийн совхозийн, кхыча юртбоахама организацей а предприятей а шоай транспортни средстваш ялаташ чуэцара балхашта юкъеозанза. хIара автомобила шишша шофер волаш водительски состав эIашагIа а теха. Ялати кхыйола юртбоахама продукташи дIаувзача грузовой автомобилаша дийнахь а бус а болх белга вIаштIехьдаккханза. хIара боахаме тракторах, автотранспортни отрядаш вIашагIйоккхареи таьлуча моттигашка шин прицеп тIехьа а йолаш чархаш тIарча тракторех пайда эцарeи дика опыт шерра дIайоаржанза ергъяц юрта боахама министерство, «Скотопром» трест, «Консерваплодоовощ», «Грозвино» объединенеш, КПСС горкомаш, райкомаш, горрайисполкомаш.

1971 шера дикагIа йолча агротехнически ханашка, ца дойташ ялаташ чуэцача а дIачуийдеча пунктащка юртбоахама продукташ тIаосвача а колхозаштеи совхозаштеи новкъостал дар духьа республика промышленни, гIишлошъеча, кхыча организацешкареи предприятешкареи кийчъяь 1200 автомобиль, цу даькъе ка бола культураш чуэцара — 900 автомобиль оарцагIйоаккхийла.

Ялаташ чуэца автотранспорт йохкийташ бола предприятейи организацейи кулгалхой декхарийла ба 15 июнь хьатIаккхачалехьа техническа дика тоаяь, ялати кхыдола мухьаши дIа-юха кхухьача хана уж доврглоацаш кийчъяь автомобилаши автоприцепаши йола автоотрядаш вIашагIйоккха; ялаташ чуэца йохкийташ йолча автомобилаш тIа, массаза а, шин сменагIа болх балла шофераш хилийта. Автоотрядашца цхьана автотранспорто болх бергболча моттигашка ремонтни болхлой, диспетчераш, гIулакх ду персонал ахийта; мухьаш дIа-юха кхахьараи балха условешеи колхозашцеи совхозашцеи договораш де.

Заготовительни пунктaш эшшача боараме тараза оборудованецеи мухьаш доассадеча механизмашцеи кийчъе еза ялата продуктай управлене (нов. Чадов) деза мухьаш кхухьа автомобилаши автопоездаши йоассаяра.

Автомобильни наькъаш декхеи тоадуи управлени (нов. Кулявчинский), горрайисполкомаш декхарийла я юртбоахама продукца тIайола автотранспорт лелача еррагача маршруташка автомобильни наькъаши тIаьши даим дикача хьал тIа лоаттаделга Iалашде.

Ялаташ чуэца яхийтача ерригача транспортни средствай балха оперативни кулгалделга, хьанагIчун доалахьа уж яле а, «Сельхозтехника» республикански объединена тIадиллад. Ялаташ чуэцача яхийтача ерригача автотранспорта балха юкъера кулгалдара республикански оперативни группа чIоагIъяьй.

КПСС горкомаш, райкомаш, горрайисполкомаш декхарийла я арахьара тIаекача транспорта балха кулгалдергдола группаш районашка вIашагIйоккха. Цу группашта кулгалделга тIадиллад горрайисполкомий председателашта. Группай кулгалхой заместителала чIоагIбаьб, массаза а санна, «Сельхозтехника» районни объединенеи кулгалхой.

КПСС Грозненски горком декхарийла я ялаташ чуэцаш йоаккхача юкъагIа юрта боахама министерства еннача заявкагIа тоъаш боаца комбайнераши трактористаши г. Грознерча промышленни предприятешкара колхозашкеи совхозашкеи хьежабе.

Ялаташ чуэцача юкъагIа саггота эшаш дола товараш кхашкара станаши бригадаши йолчча доххилга вIаштIехьдаккха деза торговле министерстваи респотребсоюзаи, КПСС горкомашеи райкомашеи, горрайисполкомаша. Ялаташ чуэцача балха боаххача совхозий болхлоштеи колхозхоштеи общественни кхача кийчбелга вIаштIехьдаккхара эшшаш дола новкъостал де деза колхозаштеи совхозаштеи.

Парте горкомаш, райкомаш, колхозийн совхозийн юххьанцара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я колхозхошта, совхозий болхлошта, юрта боахама специалисташта юкъе, цар низаш доаца, доца, ший ханнахьеи ялат чуэцар, ялати лаьттанцара йоала кхыйола продукташи кийчъяра план хIара колхозеи совхозеи кхоачаши тIеххкхоачаши яр духьа, оарцагIдахара беш бола организаторски массово-политически болх чIоагIбе, из болх духхьал бригадаш йолчча, кхашка, хьатташка лелабе. Низ бола социалистически яхь шерра йоаржае, из шерра дIайовзийтилга Iалашде.

«Грозненский рабочий», «Сердало», «Ленинан некъ» яхача республикански газетийн районни газетийн редакцеш, телевиденеи радиовещанеи Комитет декхарийла я ялаташ дика чуэцари кийчдари духьа, фу дIаоттадари цIендари духьа лаьца яхь миниталел шерра дувца; ялаташ чуэцача хьалха латтарий балха опыт социалистически декхараш кхоачашдар духьа лоаттабу къовсам кIоарга хьагучабахеи дIабовзийтеи.

Юртбоахама, советски органий, ялаташ чуэцача шоай автотранспорт йохкийташ болча учрежденей, предприятей, организацей кулгалхошта, КПСС горкомашта, райкомашта, юххьанцарча партийни, профсоюзни организацешта, колхозийн совхозийн кулгалхошта дIахайта деза «1971 шера юртбоахама продукташ чуэцилгеи кийчъелгеи Iалашдара дазарий хьакъехьа» 1971 шера 20 мае КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои баьча цоцамагIа:

ялаташ хьаувзарах, цу даькъе 1971 шера хьаадаьнна ялат гаьнарча пункташкара наькъашта йистерча ялаташ дIачуийдеча предприятешка, даьтта доахача культурай, шекара свеклай гi, кхыйола юртбоахама продукташ,

(Йистедовлар 4-ча оагIо тIа).

БОЛХ КХЕТАМЦА ВІАШТІЕХЬБАЬККХАЧА

1970 шу кхоачалуча хана а республика гІишлон - материалий управлене системе тІехьаюсарех яр МалгІабикера кирпичкий завод. Планаш совгІа зенаш дар, продукцега дІадодар лакхдалар, кирпишкаш яра а продукцева реализаци яра а план кхоачаш ца яр, болхлоша балха нормаш кхоачаш ца яр — уж хІамаш доахкар цу заводах укх тІеххьарча шерашка. 1968 — 1970 шерашка виъ директор хийцар цу предприяте. Укх шера ерригача даннеех хьалхарча мугІаре дІаэттай завода коллектив.

Товарнии валовии продукци арахецаре пхе бетта план 145 процент кхоачашъяьй, хІаьта соахх цу ханаца нийсйича — 172 процент, болх беш волча цхьан сага сих лоархІаш къахьегама овсарле планал тІех 52 процент лакхъелар, хІаьта дІадахача шера пхе бетта хинначоа юхе — 164,5 процент, продукци дІаяхьийтара план — 146,4 процент кхоачашъяьй, хІаьта соахкарчунца нийсйича — 177,2 процент. Укх шера хьалхарча квартале продукцега дІадодар 12 эзар сом лохдир. ХІанз август чотах болх беш я коллектив.

Парте XXIV-ча съезда сийна социалистически декхараш тІаэцаш, укх шера планал совгІа 800 эзар кирпишк арахеца соцадир завода коллективо. ХІаьта пхе бетта планал совгІа арахийцар 638 эзар кирпишк я. Ерригa кирпишкаш лакхехьарча марнагІа — 125 я. Болхлоша балха нормаш кхоачашъю. Болхлой алапи юккъера лаьрхІача соахкарчул 37,3 процент лакхагІа да. Алапе фондацара болхлошта премеш тел. ХІаьта 1971 шера 1 квартала эгара хьалха предприяте хьахиннача материальни ноцирене фондацара премеи елар.

Республика гІишлон - материалий управлене предприятеша йолаьча социалистически яхье шоллагІа моттиг лаьцар МалгІабица кирпишкий заводо.

РСФСР промышленни гІишлон материалий Министерства коллегеи гІишлошъеча болхлой профсоюза ЦК президиумои укх шера I квартала социалистически яхьа итогех 1971 шера 27 апреле баьча соцамагІа цу завода болх дика хилар белгалдаьккхад.

Къахьегама доккхий толамаш даьхад кольцевой пишка чу кирпишк юллача Баркинхоева Бахьаудина Довхана, пишка чура кирпишкаш арайоахача Байгиреера Ахьмада Езета, пресса тІара бийда кирпишкаш хьайоахача Арсланова Нанбеи Сатубанова Хажетен, Зольщика Товсултанов Хьасанбика. Цар балха норма 110—130 процент кхоачашъю.

Кердача директора нов. Ибрагимова дика дІаболабаьб болх, цо йоакхо ю болхлой къахьегама хьалаш тоадара. Из волча боагІа новкъостал деха, дагабовла, цо уж массаза а дика тІаэц. Масала, мар трагически веннача дукха бераш долча Баркинхоева Довхана хала дар бераш Іалашде, цІенна ремонт е хІаьта кагий бераш берий беша дІаденнадацар (завода ведомственни берий беш ец). Из шийна кайча болхлоша къамеьл дир директора, шоатта дийнахь бІарча бригада кхьчар Баркинхоева Довхана коа. ЦІенош а тоадир, коа эша гІудакх а дир. Ибрагимова Баркинхоевай ши бер берий беша дІаделар. Коллективаней директорай доккха баркал аьлар берий нанас.

Кирпишкаш машенашта тІайотт хІанз автопогрузчика. Из бахьан долаш кулгашца уж тІайотташ хала къахьега дезац, хІаьта кирпишкаш кІезигагІа а йох. Укх гаргтарча хана завода коа асфальт юлларгья, цехаш тоаю, кІир тох, басар хьокх, ишта тоэш я нах лувча душевойш а. Укх шера болхлошта столови ергья.

МалгІабика кирпишкий заводе барттайна къахьегаш ба эрсий нохчий, гІалгІай, гІумкий, кхыча къамех бола нах. Парте XXIV-ча съезда исторически решенеша дог гІоздаьккха из цхьоагІо йола коллектив парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара шоай низ кхо ца беш къахьега уйла йолаш я.

А. ЛЬЯНОВА,
Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советерча промышленни гІишлон - материалий управлене къахьегамеи алапеи отдела йоккхагІйола инженер.

КПСС XXIV съезда Директиваш тІа беза мухь тІаботта грузови автомобилаш дуккхагІа арахеца лаьрхІад. Укх пятилеткагІа 75 тони мухь кхухьа «БелАЗ-549» яха машенаш арахеца йолалургья Белорусски автомобильни завод. ХІанз машена тохкамаш деш да, хІаьта IV-ча квартале серийно арахеца а йолаергья уж.

СУРТА ТІА: БелАЗ-549.

В. Войтенко сурт.
ТАСС фотохроника.

Ши шу хьалха Грозненски № 1 йола профессионально - техническ училище дикеи тІехдикеи чакх а яьккха Грозненски химически комбината № 131 йолча цехе аппаратчицалла балха ера къона специалист Чмут Валентина. Хала хиларах балхах бІу а ца къожабеш хьинаре къахьегар бахьан долаш дукха юкъ ялалехьа балха тІа хьалха латтачарна юкъеяхар из. Ишта из хилар бахьан долаш цунна елар коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи.

СУРТА ТІА: комсомолка, аппаратчица В. Чмут.

С. Хугаева сурт.

КХАШКА ТІАХЬОЖАМ ЛОАТТАБАРА

Грозненски района халкъа тІахьожама комитето укх деношка хиннача ший аргІанарча заседание юртбоахама продукташ па йоаеш а сиха а чуэцараи ханнахьа уж паччахьалкхенга екха яхараи тІахьожам лоаттабара оперативни группа вІашагІъеллай. Цу группана кулгалле оттаваьв юртбоахама продукташ кийчъярей пар дикалеи дешашта вода района керттера паччахьалкхен инспектор Х. С. Бакашев. Группана юкъе ва района юртбоахама, партийни, советски органашкара болх беш вола кхы а бархІ саг.

Укх деношка план а оттаяь шоай болх дІаболабаьб группа коллективо.

С. МАЙСИГОВ.

НОВ. Б. М. БУЗУРТАНОВ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР МОТТИГЕРЧА ПРОМЫШЛЕННОСТА МИНИСТРАЛЛА ХЬОЖАВАРАХ ДОЛА НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу: нов. Бузуртанов Махьмада Бахьауддин Нохч-ГІалгІай АССР моттигерча промышленноста министралла хьожаве.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
К. ОЗДОЕВ.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1971 шера 11 июнь.

Хьаллаца дика гІулакх

ДІадахача шерралца вай республикерча потребительски кооперацe столовешка, чайнешка, маьхк еча заводашка, кхачан кхыча предприятешка совъювлаш хинна отходаш цхьаккха пайда боацаш, нувхашта цхьана гаьна а йоахаш дІакхувсар. Цу гІулакха чІоагІа уйла е ваьлар ше Аргунерча ГОРПО председателалла вэйтача Эльмурзаев Вахa. Шийна дагар дар дийцар цо Нохч-ГІалгІай респотребсоюза керттерча экономистага а председателга а.

— Фу дар-теш цу отходех пайда эцаргболаш хьаккарч кхоаба подсобни боахам вІашагІбеллача? — аьлар цо.

Из дэр 1970 шу долалуш. Экономисташа даьча лоархІамаша хьахьескхар маьха дарегІа дола хьаккий дулх дуккагІа хилийта торо йолга.

Цу шера март бетта юрта боахама Министерства новкъосталца Аргунерча ГОРПО кулгалхой вІаштІехьдаьлар хІаране дозал 16—17 килограмм а долаш йола 300 хурск эца. Ишта царна къоастадив комбидоакъар а.

Хьалхарча деношка денз дІаболабелар хурскашта лаьрхІа отходаш гулъе. Мел эша транспорт, отходаш, чуехка флягаш, базе эша нийш Іалашъе царна гІо дир кхыча организацеша а.

Сиха дегІаахa йолаелар хурскаш. Дийнахьи буси 500—600 грамм тІакхетар хІара хурска.

Гурахь дулха хьаккарч дІачулуча хана къаьгга гучабаьлар цу гІулакхах баьнна пайда. Хьаэцача хана 4900 килограмм хинна хурскаш 22646 килограмм хилар дІачулуш. Уж лелаеча болхлошта гийна алапи а, транспортах, помещенех, гІирсах. доакъарах дІадаха ахча а лаьрхІача городской потребительски организацена баьнна пайда 14,5 эзар сом ба. Цул совгІа подсобни боахаме юхейттар дикагІа йола 34 хьакха. Цар мах 5,6 эзар сом ба.

Цу цифраша кхы дувца ца дезаш хьахьокх дукха зе а ца деш иштта хьаккарч кхабар паччахьалкхенна мел пайда луш гІулакх да.

ХІанз укх сахьате подсобни боахаме я 34 хьакхеи цар яь 41 хурски. Царна тІахьожаш ва лакха говзал йола цхьа свинарь Бараник Антон Михайлович.

Ший болх дуккхабезача Антон Михайловича чІоагІа йоакхо ю хьаккарчий. Ший ханнахьа нийш чу ботт муж. Из бзе кийчбу отходех. Шена хий лоаттаду мала. Укх деношка яхка езаш йолча нана хьаккаршта мангалца кура хьокха а хьокхаш буц тел. Ахкан лагерь йолчча шортта я хьакха мегаргйола буц.

Дукха ха йоаццаш Аргуне хьалъяьй ГОРПО доалахьара маьхк ю завод. Цига хІара дийнахь массехк машена йоагІа галеш чу дехка хьоар а дахьаш. Хьоар Іо а доассадийя галеш юха дІакхухьийтар хьалхагІа. ХІанз гІулакх кхыча тайпара оттадаьд укхаза. Галешка юхе буса хьоара дом цІенбаь хьабоаккха приспособлени яьй. Деннеи бийсаннеи ши гали хилад дом Іоабу из приспособлени бахьан долаш. Цу домах даь хулар чІоагІа чам болаш, дегІа пайдане долаш дуъ хьаккарча. Вешта аьлча хьалха цхьаккха а пайда ца луш хинна столовешкара, буфеташкара, кхыча предприятешкара отходаш дулх даь дІаоттаяй укхаза.

Укх деношка № 3 йолча Грозненски баьцадаарий совхозера ГОРПО хьаккхача езаш я 15—17 килограмм дозал дола бІаь хурск. Боахамера зІамига а йоккха а йола 75 хьакхех уж хьа а теха шийна цхьа гІоич а ваьккха болх бе лерхІаш ва башха дика говзанч нов. Бараник.

— Нагахьа санна хьакха цамогаш хинна моттиг нийсъелча сиха базе воагІа Аргунерча ветпунктера доахан лор Демченко Николай Иванович. Иштта цо ца хаддаш тІахьожам лоаттабу отходех баь кхача хьаккаршта халаргбоацаш хилийтара а, — йоах Антон Михайловича.

Ер шу чакхдалалехьа хІара хьакхан дозал 130 килограммал кІезигагІа доацаш 220 хьакха хьалкхее дош деккад хьаккарч лелаечо.

Подсобни боахаме долаш да лоадам боаца, сиха дІадаха йиш йола кхоачамбоацараш а. Масала, хІанз ахкан замалахь хьаккарч лелаеча лагера коа хьалха билла хинна асфальт телха, бІехал дІаяккха хала долаш ба. ХІама даа араяьха хьаккарч а хурскаш а нийшта дІатІаухача Іамэрч латт. Цу чу керча хьаккарч бІехa хул. Цунга хьежжа сих-сиха цІенде дезаш хул хьакхий оагалгаш.

Фермана юхе я хьуна кІотаргаш. Нагахьа санна цхьа метр лакха бола 400—500 метр сетка хуларе свинара йол хьекха а ца езаш цу кІотаргашта юкъе, цІенача фега яжарьяр хурскаш, яхка езъенна нана хьаккарч.

Дика хургдар укхаза дийнахь а буса а гІера ца бовлаш болх беча наха дукха доккха деце а цІа доре. ХІанз фенерах аьча булга чу баха безаш ба укхаза балха бахка безараш. Хетаргахьа цу гІулакха йоакхо е мег ГОРПО кулгалхоша, Респотребсоюза болхлоша.

Парте XXIV-ча съезда Директиваш гІа белгалдаьккха да пятилеткагІа дулх дакхар дика дегІадоаладе дезилга. Из кхоачашдеча шоаш дакъа лоацаш хилара доккхад де йиш йолаш ба потребкооперацe болхлой.

Х. ГАЛАЕВ.

ТХА ЛОАРХІАМЕ ГІИШЛОШ

Дукха йоккха а зІамига а объекташ хьалъю тха МалгІабике. Цу балха юкъе дикка дакъа лоац ПМК-105 чуйоагІаш йолча тха участка коллектив.

Царех эгара лоархІамегІа яр я котельни. Къона город хьалъе йолалуча хана яьр хІанз тоъац. Іайнаб укхаза нах. ХІара шера цхьа-ши бІаь дезал баха хоьш керда хьалдаьча цІеношка. Укх шера тха цхьан участка коллективо эксплуатаце дІаденнад 150 квартира йола ши цІа. ХІана кхы а 100 квартира йола цІенош хьалдаь дала доахк тхо.

Цу цІеношка, хІаьта керда хьалъеча кердача предприятей корпусашка дІайха хий эш йІовхал яла а эшача йоахде а. ХІаьта аз яххача тайпара къаьнача котельне низ бац сиха дегІаухача города уж хьашташ кхоачашде.

Дукха ха я керда котельни укхаза хьалъе йолаяь. Дукха хувцабеннаб подрядчикаш. Укх шера юххера балхаш де тхога хьеннай из.

Город йоккха ме хул цун хьашташ кхоачашдергдолаш тІехьален еш объект я из. Цудухьа бехктокхаме, чІоагІа уйла тІаяхийта де дезаш да балхаш. Из декхар кхоачашдулу тха гІишлошъераша. Чакхдоахаш латт чоалхане монтажни балхаш. Биъ яьна монтаж яь яьннай (берригаш а 6 ба уж). Хий, газ хьачуйийллай, теплотрасса чакхъяннай. Ши йоагаеча сезон хьатІакхачалехьа кийча хургья из котельни. Цох боккха кхаъ хургба тха мехкдаьттахошта, дукха ха я уж цунга хьежаш багІа. Керда яьраш йоацаш, дукхача къаьнача квартирашка кхоачаргья цун йІовхал.

Дукха ха йоаццаш болх бе, продукци арахеца йолалургья тха низ бола маьхк ю завод а. Чура а тІера а отделка яь яьннай цига, хьаена керда оборудовани дІаоттаеш латт.

Мехкдаьттахоша чІоагІа сатувсаш я йоккхача парке оаха хьалъеш латта культура Дворец а. Города районе цхьа событи хилча, цІей дездеш, дукха нах вІашагІкхета безаш хилча къаьнача городерча клубе аха беза цар машинашца, автобусашца. Атта гІулакх дац из. Тхо, гІишлошъераш, кхет цу халонех. Цудухьа тхоай дукхагІа бола низ из дворец хьалъеча лоаттабу оаха. ХІанз цига болх беш я коммунистически къахьегама цІи лелаю Бекботова Іайшетеи Хамчиев Махьмадеи кулгалду ши бригада. Лакха я цар къахьегама овсарле, сиха ду балхаш.

Тха участка гІишлошъераш тешаш ба укх пятилетка хьалхарча шера шоай декхараш кхоачашдергхиларах.

Р. КАСИЕВ,
ПМК-105 МалгІабикерча № 4 йолча участка прораб.

СОВГІАТАШ ДІАДЕННАД

Укх деношка Ведана районе юртбоахама производства хьалха латтараштa правительственни совгІаташ дІадалара хетаяь торжественни собрани хилар.

Юртбоахама производство легІайоалаярай пятилетка заданеш кхоачашъярай района кхаши хьайбаши лелаечарех 23 сага орденаши медалаши елар.

Уж совгІаташ царна дІадала венавар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретарь Х. Х. Боков. Цо СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерагІа Орджоникидзе цІерагІча колхоза звеньевайна Байгаева Марусена Ленина орден елар, Ленина цІерагІча колхоза звеньевайна Алиева Зайнапа — Октябрьски революце орден.

Къахьегама ЦІеча Байракха орден луш пхи саг белгалваьккхар. Царна ба Карла Маркса цІерагІча колхоза Іаьсий лeладер Абубакарова Зайнап, Макажоевски хьайбаш лелаеча станце бригадир Муцуев СаІид, къахьегамхой депутатий Совета районни исполкома председатель Алтаева Полина Дмитриевна, Кирова цІерагІча колхоза колхозхо Сулумханова Хулай.

«Знак почета» яха орден 6 сага еннай, пхиппха итт саг «За трудовую доблесть», «За трудовое отличие» яхача медалашца белгалваьккхар.

Нов Бокова совгІаташ деннараш дег тІара къоабал бийцар. КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеча цар дІахо йодача хана а толамаш дахар ловш ловца баьккхар.

СовгІаташ деннарий цІерагІа къамаьлаш дир укхаза нн. М. Байгаевас, И Гардаева, С. Каратаева, Я. Сабирова, иштта КПСС Ведана райкома хьалхарча секретара Н. Д. Дахаева а. Цар массане шоай къахьегама иштта лакха мах барах партенеи правительстванеи баркал аьлар, Даьхен рузкъа совдаккхара кхы а хьинарегІа шоаш къахьегагхиларах тешам белар.

СОВЕТСКИ ГАЗОВИ ИНДУСТРИ: ИЙСЛАГІА ПЯТИЛЕТКА

ДІадахача пхе шера (1966—1970 шераш) ше дегІаяра лоархІаме гІа баьккхаб советски газови индустре. Уж дІадолалуча юххье гучаяьха Іалама газа запасаш США-рчул шозза кІезигагІа йолаш хинна Советски Союз кховзткъе иттлагІча шерашка дунен тІа эгара хьалхарча моттиге яьлар. ХІанз СССР-а территоре тІа хьайийллай 570 совгІа Іалаьмате дукха газ йоалла моттиг. «Сийнача доагора» 200 миллиард кубически метр яьккхай мехка 1970 шера.

Кердача пятилеткера (1971—1975 шераш) советски газови промышленность дегІаяра перспективаш, из прогрессивни доагор Советски Союзо Европерча мехкашта лоаттадар — иштта я АПН корреспондента СССР газови промышленноста министра заместителаца ДИНКОВ Василеца хиннача беседа тема.

— Кердача советски халкъа боахама программа оттадаьд пятилетна чаккйоалаш газ цкъаи ахаззеи совгІа дукхагІа йоаккхилга. Сен чотах хургдолаш да из?

— Эггара хьалха советски геологаша мехка тайп-тайпарча районашка лаьттанна кІалхара хьайийллача йоккхийча ганзий чотах. Алхха дІадахача пхе шера хьагучаяьха газа запасаш 3.2 триллион кубометргара 16 триллион кубометрга кхоачаш дукхагІа хиннай ХІаьта. нагахьа санна СССР территоре тІарча «сийнача доагора» дІахорча запасех аьлча уж хьалххагІе а даьча лоархІамегІа шеко а йоацаш Іалаьмате боккхача боарамга кхоачаргья — 83—85 триллион кубически метрга.

Газ йоаллача вай лаьттан ченашта юкъе кьаьстта моттиг дІалоац Тюменски — Уренгойскичо (3.5 триллион кубомето). Медвежии Заполярнии яраша — хІаранахьа цхьацеи ах-ахи триллион кубометр. Укх тІеххьарча хана газа цу тайпара йІаьхий моттиг хьайийллай Оренбургски аренашкеи Туркмене Каракумий гІомараштa кІалхара — Шехитлинскеи. Укх пхе шера газ иштта дукхагІа йоахаргья Коми АССР, тІоаний а хьалхагІа денз газ йоахаш хиннача кхыча тІоаний а чотах. Из деррига рузкъа сага пайда луш хилийтара ийслагІча пятилетке ткъаь итт эзар километрал лоацагІа йоацаш магистральни газопроводаш яхка еза вай. ХІаьта хІанз мехка да кховзткъе итт эзар гаргга километр цу тайпарча доагора мазаш. ХІаьта турбай диаметр дикка йоккхагІа хургья, цу даькъе хьалхара моттиг советски промышленностa я. Дунен тІа духхьашка СССР яхкай 1020 а 1220 а миллиметр йола турбай газопроводаш. ХІаьта дІадахача шера 1420 миллиметр йола турбаш екха доладеннад вай. ДІахо шиъи ахи метр диаметр йолча турбаех дукхагІа транспортни мазаш дахка доладала лерхІ вай. Цар чура давлени лакхлургья цхьайолча участкашка 84 атмосферага кхоачаш.

— Газ дукхагІа йоаннхилга дукхагІа гІирсаш хьалдарца, Іалаьмате дукха машенаш юкъейоалаярца, кхы тІа а лакха квалификаци йола кадраш тІаозарца, цар говзал лакхьярца дувзаденна да. Цу хьанъехьа деш фуд?

— Советски газови промышленносто газовикаш хІанзле а дика Іалашбу эшача техникаца, турбашца машенашца, приборашца. Кердадараш лехаши открытеш еши новкъостал ду вайна Ілма. Газопроводаш яхкара дика опыт Іоаьйй гІишлошъераша. Тоъал халача хьалашка — яьссача аренашкеи ушалашкеи, адам ца кхаьчача тайгеи тундреи бе безаш хул цар болх, доккхийча хихи лакхача лоамехи тІех а бувлаш. Цхьабакъда, хІанз советски газови промышленноста дика болхлой кадраши тоъал низ болаш базеи я дІахо дегІаяра. Из ишта лецаре, бакъдар аьлча, вай лоархІадергдацар 200 миллиард кубометргара 300—320 миллиард кубометрга кхоачаш газ дукхагІа яккхар санна дола хала декхар кхоачашде.

Кердача пятилетке, КПСС XXIV съезда Директивашка хьежжа, къахьегама овсарле 36—40 процент лакхъе лаьрхІад промышленносте дІадахача пхе шера 32 процент мара ца еннача метте, гІирсаш деча 22 процент мара ца хиннача метте 36—40 процент. Газови промышленносте дуккхача хьале прогресс хулийт производствана шерагІа механизации автоматизации ярца. Масала, кховзткъе иттлагІа шераш чакхдоалаш магистральни газопроводаш йохкача механизаце боарам 99.2 процентага кхаьчар. Укх гаргтарча хана из кхы а ялх иттлагІа процент айбе, хІаьта промыслаш, лаьтта кІалхара газа хранилищаш, газ чакхйоаха заводаш хьалъяра индустриализаци яра боарам 80—85 процентага дІакхоачабе лерхІ вай.

Боккхача лоархІаме хургда технологически процессашта еча управленена автоматизаци яр а. Газови промыслашка лоаттабеча централизованни тІахьожамца цхьана автоматизаци а йича вІаштІехьдаргда операторий персонали зехьа довш дола доагори дикка кІезигле. Магистральни газопроводашка юкъеккхухь газ хьаувзара боарам 3—5 процент лакхбеш йола компрессорни станцей балха режим нийсъю автоматизированни система. Массе метте шерра пайда эц телемеханиках. Цу цхьан ханна централизованни диспетчерски оперативнии управленега довлар бахьан долаш мукъайоал мехка газови промыслаши транспортни сеташи алсамъювларга хьежжа дукхагІа эшаш хула кхоалагІа дакъа гаргга гІулакх деш йола персонал.

ХІаьта из Іомаярахи эшшача тайпара цар говзал лакхъярахи лаьца аьлча цу гІулакха мел эш хьалаш хилийта гІерт тхо. Цкъа-дале, тайп-тайпара курсаши хьалха латтача опыта школаши йолаш я. Цул совгІа, СССР дукха я, массаза а яхар мо, производственникашта лаьрхІа заочни отделенеш а йолаш йола институташи техникумаши. Массаза а вузаш йистеьхача специалистех бола опытни консультанташ, хулаш йолча духхьал трассашка а Іомалу нах. ГІирсаш деш йола вай дуккха подразделенеш даим наькъа лелаш яле а, цигарча вахарой бытой йиш хулийт деша а салаІа а. Механизированни колоннашца цхьана аттачеи паргІатачеи, чуйоаллаш электричество, паровой отоплени, газ а йолаш йолча вагончикех латта бІарчча поселкаш а лел. ХІаьта Таймырски тундре, масала, дунен тІа эггара къилбаседенгахьа йолча Мессояха — Норильск газови магистралерча гІишлошъерий торо хиннай телевидене гІолла Швейцарера еча хоккея чемпионатага хьажа.

ИйслагІча пятилетка чубенна газовикаш шек бац, вай лакхехьа дийццача тайпара, газ Іалаьмате дукха яккха езе а, шоай из кхоачашъе вІаштІехьдаргхиларах. Газ кхоачаргья кердача промышленни районашка, городашка, юрташка. КПСС XXIV съезде ше къамаьл деш СССР Министрий Совета Председателa Алексей Косыгина газови индустри дегІаяра йоагІаш йола дукха цифраш йоалайир, царца цхьана халкъа вахара хьал тоадарца айхха ювзаенна яраш а йолаш. «Пхе шера — аьлар цо. — газ чуйилла лерхІ 17—18 миллион квартире. Городашка нах чуІеча цІеношка газ чуйиллара боарам 69—75 процент хургба, юрташка — 40—50 процент».

— Укх тІеххьарча хана малхбузехьарча кепайоазон тІа кастkаста араювл энерге дефицит йоккхагІа хулаш хиларцеи доагор кхоачадалара кхерамцеи дувзаденна чІоагІа сахьувзадеш хилар дувцаш йола материалаш. Белггала аьлча, цу хьакъехьа яздаьд «Бизнес уик» яхача американски журнало. Иштта сахьайга язду английски пресса тІа а. Дунен кепайоазон обзор ше еш «Джорно» яхача итальянски газето йоах, энерги геттара кІезиглургйолча дІаихоачаш латт малхбузехьара дуне. Цунца дувзаденна фу оалалургдар хьога?

Советски мехка из кхерам тІалаттац. Цул совгІа, потребителоа дІа ма еххa энерги хилийтаргахьа долх вай. Цу тІа а ма моттa новкъостал де гІерт вай воай доттагІаштеи торгови партнераштеи. КПСС XXIV съезде Алексей Косыгина яьча доклада тІа йоах, укх пхе шера СССР-о Іалама газ дукхагІа тергья СЭВ-а членаш долча социалистически мехкашта — 8 миллиард кубометргара 33 миллиард кубометрга кхоачаш. ХІанз из йода Чехословакеи Польшеи, кастта из кхоачаргья Венгрега, Болгарега, ГДР-ага.

Советски газ телара йІаьххача ханна даь договораш да вай Австреца, цо из ийю 1968 шера денз.

Кхы а ер пятилетка белгалъяргья 1973 шу юкъедахача денз советски газ трансевропейски газопровода чу гІолла ткъаь шера ха а йилла даь вай йІаьххача хапара договораши контакташи долаш йолча Италеи ФРГ-еи гІоргхиларца а. Цу мехкаша кредит а денна, цун чотах вай царгара ийцай болота турбаш, цхьайола оборудовани, машенаш, кабель. Кредит дІатекха доладергда кховзткъе кхойтталагІча шера денз дІайола а яь тІа-тІа дукхагІа газ теларца. Дукха ха йоаццаш договор даьд Финляндена советски газ тергйолаш.

(АПН).

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІо. 15 июнь, 1971 ш.

ХЬИНАР АЙДЕННА

«Ингушский» совхоза кхашка дIайийна тайп-тайпара культураш я. Бlарг дlа ма кхоачча дадача цу кхашка боаккхача нахега, кхай цlемага хьежача ховргда совхоза къахьегамхоша шоай болх дика белга. Кхашка, фермашка даха дагахь конторера тхо арадаьлча, иоа тхоах хьакхет совхоза специалисташ экономист Котиев Хьаж-бикари зоотехник Чергизов Бес-лани. Эггара хьалха люцерна хьо-кхача долх тхо. 900 гектара тlа йийнай совхозе из буц. Ялатий кхашта юкъе гlолла бода някъ. Дика ка баькхха латт уж. Гурахь дуача ялаташта де деза гlулакх дика даьд къахьегамхоша. Из дика гуш да. Тоъал гаьна дар люцерна кха. Кхоалагlча отделенена юкхе дар из.

— Тха йиъ отделенена юкъе эггара дикагlа йола отделени я из, — йоах Котиева. — Ставропольски краерчà совхозашца бувзам лоаттабу тха совхоза къахьегамхоша. Царгара керда опыт lомаю, из балха юкъе кхухь. Къаьстта боккха пайда эц цу опытах Коригов Хьасан управляющи волча кхоалагlча отделене.

Кердача механизмашца lала-шъяь яр тхона бlаргаяйна люцерна хьокха Даурбеков Микаила машен. ЧIоагlа раьза ва из агрегата, хlана аьлча оттаьча кердача механизмаша болх дика бу, цудухьа цо денна 120 процент тlеххоачашъю нормаш.

Отделене меттел совхозе а дикагlа вола механизатор лоархlаш ва Микаил. Дика лел цун трактор, люцерна ца хьокхаш цlьанна а метте юкъ яллийтац.

Цигара даьлча дахар тхо люцернах витаминни сенаж йоллача а. Доакъар кийчдеш кхо бригада я совхозе вlашагlъелла. Социалистически яхь а йоаржаяь бу цар болх. Фермашта гаьна йоаццаш йоллаш латт люцерна сенаж. Сиха лел из болх. Дlатlа а даха чlоагlа тхо йист хиллалца зец цар тхо. Уж бар совхоза дикагlа бола болхлой тракторист Булгучев Мухьмади цунна новкъостал деш бола Боков Хьажпокlи Коригов Аюпи. Дика болх барах дукха ха йоаццаш премаш а еннай царна. 250 тонн сенаж елла баьннаб совхозе болхлой.

Гаьна даха дийзар тха люцерна витаминни хьоар доаккхаш йолча агрегатага хьажа. Даггар моторо деча тетагlа хlама дlахазацар агрегата кlал сихбенна болх беш баьхчача кхалнаха. Царца я совхозе болх беш йола нанеи йоlи. Бельтоева я цар тайпан цlи. Гуш дар цар шоай болх бе безам а болаш белга. Царна дlатlа кхачалехьа хьабовзийтабар тхона Бельтоевгlар управляюще. ЧIоагlа бекхтокхаме ба цар беш бола болх. Из дика кхетаду кхалнаха. Бельтоева Совдатацеи цун наьнаца Милиханацеи болх беш йолча Яндиева Хезмана аьлар, — доакъар lалашдаь даллалца бергбе оаха иштта болх. Агрегат дика лелаю машиниста Каргаманов Амаде. Нормагlа 8 центнер витаминни хьоар дала дезаш я хlара смена. Амма цар сменагlа кийчду доакъар 2 тоннага дlакхоач. Цхьа юкъ яькхар оахе цар балхага хьожаш. Сиха урагlа додар дизача каьхата гелей аргlа. Каста хьатlая езаш яр царца социалистически яхь лоаттаю шоллагlа йола смена. Дика бора смена болх.

Кхыча ноакъа даьхкар тхо совхоза конторе юхедсагlаш. Хьажкlийи гидуаргийи кхашка гlолла боагlар из. Кхашка культиваци еш, дискаш токхадеш йоахкар «Белорусь» яха траскотраш. Укхаза тхона байзар механизатораш Гарданов Бембулат, Фаргиев Махьмад-Гири, Коригов Султан.

Совхозе дlайийнай 1500 гектар хьажкlаши 2000 гектар гидуаргаш. Пятилетка хьалхарча шера цар тlайийца декхараш лакха да. Планах 3400 тонн дала дезача паччахьалкхенна 4590 тонн кlа дала, гидуаргаш 1400 тонн йокха езача 1500 тонн йокха лаьрхlад совхоза кхаш леладераша. Шоаш тlайийца лакха декхараш толамца чакхдахара низ кхоберlбоацаш ба «Ингушский» совхоза къахьегамхой.

Б. ШАКРИЕВ.

Башха-дика гlандаш

«Терек» яхача хьуна хlамаш еча фирма № 2 йолча филиале керда издели караерзаеш латт. В-68Г цlи йола ахкlаьда гlандаш да уж. Цун саг lотlаховш йола моттиг синтетически хlама чутеха ю. Из маьха дарегlа а чlоагlагlа а хул. Дукхача хана деза арахецача 403, 626 моделах долча гlандел хозагlеи дайlеи да кердача моделах кийчде доладаь гlандаш. Цун модель кийчъяьй Москверча Ерригсоюзни lилма - тохкама проектни мебельни институто болхлоша. Цхьабакъда цу моделах хьалхара опытни продукци кийчъяьй опыт йолча говзанча Вульфсон Семен Максимовича кулгалдеча технологаша. Хlанзлехьа арахийцача цу гlандех цхьа дакъа доазол дехьа дахьийтад. Дlахо йодача хана экспорта лаьрхlа дукха арахеца доладергдолаш да башха - дика гlандаш.

Ростоверча «Югмебель» объединене заказах массехк эзар гlанд кийчдаьд воккхагlвола мастер В. Богатырев керте латта дукха ийю хlамаш еча цеха коллективо. Даккха гlалат доацаш дика, хоза кийчдаь арахийца уж гlандаш хоатташи цар лакха мах белгеи да из. Ер шу чакхдоалаш кхьйола продукци йоацаш 350 эзар сома маьха гlандаш арахецаргда № 2 йолча филиала.

Н. СЕРГЕЕВ.

ЖА ЛОРГАШ ЛАТТ

Наьсарен района «Октябра 40 шу» совхозе жа лоргаш латт. Укх шера лорга безаваш 3523 устагlа ба, царех ахаш хlанзле лерга даьннад. Хlара устагlана тlера доаккха тха 3,2 килограммага дlакхоач. Планагlа даккха дезар 2 килограмми 700 грамми дар.

Хlара устагlан тlера даьккхар лаьрхlача къаьстта дукха тха даьккхад Дудаев Хьусена lулацарча жена тlера. Иштта юкъера лаьрхlача 3, 9—4 килограмм ба щун хьокхам.

Уж тайпа хьокхамаш цхьанна шера хиннадац цу боахаме жа леладерий. Цу толамашка кхачара доккха новкъостал даьд жа леладераша КПСС XXIV съезда сийна яьржа хиннача социалистически яхьо. Цаl санна массава а гlерт хьалхле шийга хилийта. Жа лоргача дика къахьегарца белгалбаьннаб дийнахь 45—50 устагlа лорга Олигов Илез, Зурабов Муса, Дзауровгlар Тамареи Мадинаи, Дудаев lисхьажа. Дика бу болх царна жа тlа кхувлаш а уж истола тlа хьалтlадохаш а болча Олигов Макшапипа, Гасаров Мусас, сортировщикаша Кодзоевгlар Уматгиреи lадрахьманеи, Олигов Батарбика. Жа лерга даьлча дикагlа къахьийгачарна ахчан премеш яла лаьрхlад укхаза. Цудухьа болхлошта юкъе шерра яхь яьржай. Из ха йиш йолаш да болхлоша беча балхага хьежача. Цхьа минут, цхьа секунд зехьа ца йоаеш къахьегача жа лоргарий кулгаш кадай лел. Доккха новкъостал ду царна хlара денна арадувлача «Молния» яхача пенгазето. Цун редактор ва совхоза карттера зоотехник Баркинхоев Батыр. Цул совгlа Батыр совхоза пропагандист а ва Цо хlара дийнахьа болхлошта довзийтар вай мехкара, доазол дехьара керда хlамаш, довзийт партеи правительства соцамаш. Иштта дика вlаштlхьбаьккхаб укх шера Тlой-Юртарча жа леладераша шоай болх. Шеко яц, цар КПСС XXIV съезда сийна тlайийца декхараш толамца кхоачашдергхилгах.

Б. ГАСАРОВ.

тха штате воцца корр.

Хиш декхача лаьтташка дийна ялеташ къаьстта дика хьувкъалга гучадаьннад. Из дика кхетаду Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза механизатораша. Раьза ба уж шоай ккай тlарча гурахь дийнача кlина. Хlара гектара тlара кlезигагlа даьлча а 29—30 центнер кlа даргхиларах дог тийша ба укхаза.

СУРТА ТlА: (аьттехьара аьрдехьа) «Путь к коммунизму» колхоза толашагlа бола механизатораш М. Рябоконь, А. Алейников.

С. Ханиева сурт.

ДЕКХАРАШ ТlЕХКХОАЧАШДАЬД

Пятилетка хьалхарча шера планал совгlа 7500 тонн мехкдаьтта даккха социалистически декхараш тlайийцад «Малгобекнефть» НГДУ коллективо. Цун дош чlоагlа да. Бlарччача шера ударни къахьегара старогрозненски мехкдаьттахоша дlайолаяь инициатива хьаллаьцача управлене коллективе пхе бетта заданел совгlа даьккха «lаьржа дошув» ялх эзар совгlа тонн я, хlаьта планал совгlа яькхай 750 эзар кубически метр газ. Дукха хlама ца эшшаш шозза тlеххоачашдаьд цо мехкдаьттен гази яккхара ах шера тlайийца хинна социалистически декхараш.

Уж къахьегама толамаш кхы а лакхдеш болх бу мехкдаьттахоша укх июнь бетта. Хlанзлехьа планал совгlа даьккха мехкдаьтта ши бlаь гаргга тонн я.

Дика къахьег укх шера скважинашта капитальни ремонт ераш а. Цхьан скважинана ремонт е мара ца езаш хиннача хlанзлехьа йиъ скважинана капитальни ремонт яьй цар. Из бахьан долаш дикка дукхагlа хиннад хьадоаккха мехкдаьтта. Капитальни ремонт яьча № 824 йолча духхьал цхьан скважинера дийнахьи буси доаккха мехкдаьтта 230 тонн я. Хьинаре къахьегарца белгалъяьнна я мастераш М. В. Торий, Х. Г. Нозадзе, В. Я. Цапина, П. М. Крамаренко, кхыбараш керте латта бригадаш. Хlара сменагlа нормаш тlеххоачашъеш дика болх беш ба операторaш Т. И. Машенцева, С. И. Куксин, кхыбараш.

Л. МОИСЕЕВ.

«...Къилбаседа - Онежски бокситови рудник хьалъелга сихдолда...»

(КПСС XXIV съезда Директивашцара).

Кхо шу хьалха Къилбаседа-Онежски бокситаш йоахкача моттиге баьхкар гlишлошъераш. Царна духьальэттар тайга, ушалаш, боаца никъ бар. Тахан цу моттиге хьаьяй промышленни база, кlоаргга тайге чудийшад някъаш, хьалъяьй нах баха поселок.

Пхийтта метр сомача кlир йоаккхача, кхерийи лоабатеи тlоанашта кlал доал Онежски руда. Из тlера хьамукъадаккха экскаваторийи земснарядийи 400 миллион кубически метр кхереи лаьттеи дlадаккха дезаргда.

Хlара дийнахьа лакхлуш я гlишло хьалъечара балха темпаш. Пятилетка чакхйоаллаш къилбаседа - онежски руда кхоачаргда рудника гаьна йоаццаш хьалъоттаргйолча лоабата лаьттан заводе.

СУРТА ТlА: Плесецки геологоразведочни экспедице геологаш (аьрдехьара аьттехьа): Яков Кожин, Нина Авгулевич, Олег Разуновский Къилбаседа - Онежски боксит йоаллача моттигера тохкама бурув тохара кlаьд лохаш ба.

С. ГУБСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ТlЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦА

Москвичашеи «Старогрознефта» мехкдаьттахошеи дlайоляь инициатива хьал а лаьца, республика промышленноста предприятей коллективаша нийслагlча пятилетка хьалхарча шера тlайийцар доккхий социалистически декхараш, уж кхоачашдара тlехьара къовсам шерра дlа а болабир. Республика промышленноста тlеххоачашъяьй продукцена реализаци яра пхе беттеи май беттеи йола планаш. Укх шера реализаци яьй 9,2 миллион сом совгlа мах болча тайп-тайпарча промышленни изделешта.

Соахк дlаяхача цу хацаца нийсдича республике валовой промышленни продукци хьаяра боарам 8,6 процент лакхбеннаб, хlаьта реализаци яра боарам — 8,8 процент. Ерригa тlакхийтта продукци хьахилар къахьегама овсарле лакхъялара чотах. Пхе бетта промышленни предприятешка юккъера лаьрхlача планал 1,8 процент лакхъелар къахьегама овсарле.

Къаьстта лакха овсарле йолаш, ударни къахьийгар май бетта «Старогрознефть», «Октябрьнефть», «Сунжанефть» мехкдаьттеи гази йоаккхача управленей мехкдаьттахоша, Грозненски химкомбината, А. Шерипова цlерагlча нефтемаслозавода, Грозненски ремонтно механически завода. Производственно - энергетически контора, «Нефтегазавтоматика» СПКБ опытни завода, электромеханически завода, Гудермесски медицински инструментальни завода, Грозненски мехлесхоза, Малгlабика кирпишкий завода, дулха комбината коллективаша, кхыча дукккхачар. Цу коллективаша доккхий производственни толамаш даьхад 5 бетта балха итогех.

Цунца цхьана цхьайолча предприятеша кхоачашъянзар продукци дlаяхьийтара пхе бетта план, из бахьан долаш бlарчча хьанийцача республика промышленноста балха хьокхамаш локхагlа хилар. Изделешта реализаци яра пхе бетта план кхоачашъянзар 21 предприяте, цар бехкагlа мехкага дlа ца кхоачаш йисар 2,7 миллион сома маьха тайп-тайпара продукци.

Хьалха дlабахача бетташка а санна тlехьаюсараштa юкъе дукхагlа я республика кхачан промышленноста Министерства, моттигерча промышленноста Министерства, хьун боахамеи хьу лораярей управлене, гlишлоний материалий управлене, «Консервплодоовощ» объединене предприятеш. Цу министерстваи, управленей, объединеней кулгалхошта нн. В. М. Ляпинайна, И. Г. Глуховскена, Е. П. Матвеевна, А. А. Муртаевна, Н. А. Горошкона хьалха дац шоаш кулгалдеш йола предприятеш тlехьаюсаш хилар дlадоаккхаргдола гlулакхаш де, производственни заданеш кхоачашъяраи продукци дlайохьийтилга lалашдараи эша хьалаш хьахилийта, лакхехьа латтача организацешта хьалхашка планированецеи материально-технически снабженецеи дувзаденна дешаш иpагlа увттаде а тlагlертта уж кхоачашде гlорта а.

Керттера теркам тlабахийта безa йолаш йолча резерваех дикагlа пайда эцара, балха ха йовлга дlадаккхара, къахьегама овсарле хадданза лакхъяра. Йолаш йолча резерваех кхоачамболлаш пайда ца эцаш хилара тешал ду къахьегама овсарле лакхъяра план 24 предприяте кхоачаш ца яь хиларо.

Хlанз республике корайоагlаргьяц шерa план ханал хьалха кхоачашъяра декхар тlаэцанза йола коллектив. Бакъда халахетар латт шоаш тlайийца социалистически декхараш массанахьа а хьаддача, дика уйла яьча гlулакхаща, хlара денна ударни болх барца кхоачаш ца деш хиларах. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, предприятей, боахама кулгалхой декхар да из кхоачамбоацар дlадаккхар, социалистически яхьа кулгалделга тоадар, цун гlулакхаш лакхдар. Хlара коллективa, хlара къахьегамхочoа шийна де дезар бокъонца довзарал совгlа, цунна из малагlча наькъаца, малагlча резервайн кхы тlа деча гlулакхийи чотах кхоачашдергда ховргдолаш вlаштlехьъяккха еза яхь.

Ер шера хьалхара ах шу чакхдоала бутт ба. Цу ах шера итогех дукккхача даькъе тийша ба шера план кхоачашъяра толам. Цудухьа цхьаккха а юкъера ца йоаккхаш промышленни предприятей, къаьстта тlехьаюсарий декхар да хlанз балха темпаш лакхъяраи болх дикагlа бараи беррига низ тlабахийтар, чурча резерваех бизза пайда эцар, шоашка доалла мехка декхар дlатакхар, шера хьалхарча ах шера заданеш изделеш хьаяра боарама а цар номенклатура а хьакъехьа дувцилге йоаццаш кхоачашъелга lалашдар.

1971 шерa 5 бетта продукцена реализаци яра план кхоачаш ца яь предприятеш:

Предприятеш	Директораш	Парторганизаце секретараш	План кхоачашъяр процентаща
Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод	Б. П. Филатов	Н. Н. Кудрявцов	99
Ацетонови завод	И. М. Зарицкий	О. А. Белобродский	97
Автогенно - карбидни завод	Д. И. Лавров	К. А. Оганесов	96
Карабулакски химически реагентий завод	М. Ф. Евдощенко	Г. И. Петров	94
Грозненски аьшкбетона конструкцей завод	С. Р. Константинов	В. П. Жмаев	90
Ачхой-Мартана лесхоз	Ю. Ю. Мизиев	Л. Хумашев	96
Шаьла лесхоз	Т. С. Бибулатов	А. Расуханов	93
Ермоловски леспромхоз	А. Я. Марзиев	Д. С. Дашаев	90
«Грозстройремонта» ремонтно-монтажни предприяти	А. А. Ширяев	П. П. Абрамов	73
«Металлист» завод	А. И. Кондратенко	А. Г. Провкин	96
Назрана трикотажни фабрика	А. Г. С. Дзортов	А. М. Тутаев	89
Кога гlирса фабрика	В. К. Полянский	М. П. Антоненко	69
«Художник» фабрика	С. М. Цуров директора декхараш кхоачашдер	Т. М. Рекец	88
Старопромысловски кирпишкий завод	И. А. Ильясов	О. Пальчикова	97
Ножай-Юрта райпромкомбинат	А. А. Магометхаджиев		96
Наьсарен комбинат	М. Х. Латыров	М. Б. Угурчиев	96
Кондитерски фабрика	С. М. Кудряшов	О. И. Сологуб	90
Ассински консервни завод	А. Ф. Руденко	Т. Ф. Дудникова	98
Йий ду завод	Г. Ф. Жеребцов	Н. И. Миргородский	84
СаьмуIашкара консервни завод	В. К. Перикоти	Н. А. Астретдинова	86
Назрана мельзавод	М. Ю. Белхароев	Х. К. Майсигов	98

Къахьегамцара безам боккха ба

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра низ ца кхобеш къахьег Грозненски ремонтно - механически завода коллективо. Тlайийца декхараши нийслагlча пятилетка хьалхарча шера плани ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь яьнна завода цехий, участкай коллективаш. Байнача пхе бетта йоагlачул совгlа 58 эзар сома маьха тайп-тайпара товарни продукци арахийцай завода болхлоша, планал совгlа 94 эзар сома маьха продукцена реализаци яьй. Къаьстта лакха да хьокхамаш социалистически яхье хьалха латтача мехкдаьтта оборудованена ремонт ечеи котельно-сварочни цехий коллективаи.

Балха хьалаш цхьатарра дале а цхьайолча коллективаша овсарегlа къахьегара бахьанаш цхьаннена а къайле йолаш дац. Цар партийни профсоюзни организацеша кхетамеи къахьегамеи болх лакхача боарамагlа лелабелга, кулгалхоша наьха къахьега безам боагlаргбола гlулакхаш леладелга мара кхы хlама дац из.

Котельно - сварочни цеха кулгалдеш ва йоккха балха опыти организаторски таланти йола Узумов Григорий Григорьевич. Дукха ха я цо цу системе къахьега. Цудухьа долча хlамах дика кхет. Зlамига дар аьнна кхоачамбоацар теркал ца деш дитац нов. Узумова. Массанахьа а бlарг кхоач цун. Производственни дисциплина телхаелга, прогулаш елга цехе вlалла долаш дац. Цудухьа я къахьегама овсарле иштта лакха.

Дукхагlа долча даькъе мехкдаьтта промышленноста эша продукци арахец заводо. Къаьстта моттиг дlалоац котельно-сварочни цехо арахецача продукце. Цун продукци дика йовзаш я вай республике меттел мехка дукхача мехкдаьтта районашка а. Укх шера керда продукци арахеца йолайир котельно - сварочни цехе. Буровой вышкаш хьаллоаттаю блокаш яр уж. Из керда продукци кийчъе отгабир хьокхаме къахьегаш бола нн. Бунини Габарови. Шоаех бенна тешам боа ца беш цlена чакхдоаккх цар шоашта тlадилла бекхтокхаме гlулакх. Байнача пхе бетта цар кулгех чакхъяьннай уж тайпа 10 блок. Дукха къахьега дезаши йоккхеи хиларца дувзаденна бетта шишша блок мара арахеца вlаштlехьдалац. Царех цхьайола блокаш Краснодарски Ставропольски краяшка, Прикумске дlаяхьийтай. Хlаьта бурувдеттараша чlоагlа могаю завода продукци. Цудухьа хlанзалехьа дукха заказаш дахкийтад заводага.

Массехк хоза дош ала доагlа котельщиках Зениев Зайндех, электросварщиках Бондаренко Анатолех. Хьалхагlа котельщика кийчо дича мара болх дlаболабе йиш яц электросварщика. Зайндеи Анатолеи кийчъю 10, 25, 50 кубически метр йола мехкдаьтта продукташ чулоаттаю емкосташ. Эггара йоккхагlа яр из 500 кубически метр йола емкость я. Цул совгlа цар вlашагlъехк бурувдеттараштa бурув тохача эша маркхал кийчбу гидромешалкаш. Цар санна коммунистически хьисапе къахьегараш дукха ба цехе.

Кlезигагlа лоархlам болаш гlулакх дац мехкдаьтта оборудованена ремонт яр а. Из болх бу РНО цеха коллективо. Цига тоаю буровой, грязеви, цементировочни насосаш. Чlоагlа уйла а еш кулг тоха дезаш хlамаш я уж. Хlаьта из бекхтокхаме гlулакх цхьаккха а гlалат доацаш цlена кхоачашду цеха болхлоша.

Ер кхоалагlа шу да мехкдаьтта оборудованена ремонт еча цехо бахача наха эша продукци арахеца. «Огонек» яха отопительни котелаш да уж. КПСС XXIV съездо белгалдаьха бахача наьха вахара хьал тоадара декхараш кхоачашдарца дувзденна соахкарчул 200 процент дукхагlа арахец хlанз «Огонек» яха котелаш. Ер шу чакхдоалаш 35 эзар сома маьха арахеца лерхl из продукци. Уж котелаш дика маьхал доалаш а наха эшаш а да.

Хьан бовзац РНО цеха слесараш Галустян Юрий, Хажиев Леча, Крайблаг Михаил. Вай лакхе йийцача чоалханеча механизмашта ремонт ераш ба уж. Слесарашта, электросварщикашта де хlама хургдацар, нагахьа санна токара Евдокименко Вадима сел эша тlехдика оатхалаш ца кийчйоре. Цехе меттел ерригача заводе а шийх доккхал дайташ волча Панченко Владимира кийчду «Огонек» яха отопительни котелаш. Завод болх бе йолаелча денз (1949 ш.) цига къахьегаш хьавоагlа из. Цудухьа завода хачархо оал цох массане а. Бархlлагlа пятилетка 1969 шера кхоачашйина нов. Панченкое. Уж санна бараш дукха ба Грозненски ремонтно - механически заводе.

— Балха тlа тхона доккха новкъостал даьннад болхлоша КПСС XXIV съезда материалаш lомарах. Партеи правительстваи бахача наьха чlоагlа йоакхо елга кхетадеча цар къахьегамцара безам боккха ба. Цудухьа къахьегама овсарле лакха я заводе, — йоах партбюро секретара Корнев Виктор Кирилловича.

Х. АРШМАТОВ.

ПРОДУКЦИ ДИКАГlА ХИЛИЙТАРА

Дукха ха йоаццаш Грозне хилар «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа гор. Грозне предприятеша арахецаш йола продукци дикагlа хилийтара» хетаяь lилма-практически конференци. Из кийч а яь чакхъяьккхар КПСС Грозненски городской комитето. Нохч-ГlалгlаЙ lилма-технически информацеи пропагандаи Цlено, НТО. Нохч-ГIалгlай областной Совето. Стандарташтеи измерительни техникаеи паччахьалкхен тlахьожам лоаттабеча республикански лабораторе.

Конференце доклад йир КПСС Грозненски горкома секретара А. Я. Давыдова. Грозне промышленни предприятей продукце дикалах а стандарташка хьежжа из арахецарах а дийцар цо. Докладчико белгал ма даккхара, грозненцаша укх тlеххьарча шерашка дикка болх баьб продукце дикалтоаеш. Вайцига арахеца цхьайола продукци вай мехка а доазол дехьа а арахецачул хlамма а вогlа яц.

Цу гlулакха цlенхаштта теркам тlабахийтаб Грозненски химически комбинате, «Красный молот», № 1 йолча «Автоспецоборудоване» заводашка, швейни производственни объединене, кхыча предприятешка а. Вай мехка а доазол дехьа а чlоагlа хоатташ я грозненски ацетони феноли, кlай парафин, моторни доагореи даьттайи цхьадола тайпаш, катализатораш, цементировочни агрегаташ, мехкдаьтта аппаратура, фонтанни арматура, гидравлически подъемникаш, электрооборудовани, кхыйола а хlамаш.

Укх шера март бетта Грозненски химкомбината ацетона еннай паччахьалкхен дикала знак, хlаьта апреле деиз предприяте дlакхухьийта ацетон специальни стандарта ма яххара да. Хlанз паччахьалкхен комисси хьажийта материалаш кийчъяьй продукце цхьаккха тайпа изопропилбензола.

Массане а теркам тlаозаш яр машенаш елга легlадоаладарах доклала тlа хинна даннеш. Ховшма хиллара. КПСС XXIV съездо машенашъераштa хьалхашка доккхий декхараш оттадаьд. Царех дика лоархlабу грозненски машенашъераш. Цар продукци ийю дуне 30 мехка. «Интергаз-70» яхача дунен халкъашта юкъерча выставке советски павильоне дlахьокхаш хилар Грозненски ремонтно-механически заводе хьадаь оста.

Укх пятилетке, аьлар нов. Давыдова, бекхтокхаме декхараш кхоачашде дезаш ба хьу чакхlоахараш. «Терек» яхача фирма арахеца барзкъаши книжкаши лоаттаду шкафаш, гlандаш наха дика дlайийду. Мебель хьаелга овлан тlара эргадаьккхача денз тоадала доладелар фирма гlулакхаш. Ерригача цехашка юкъедоаладаьд дефект йоацаш продукци хьаелга. Хан-ханнахьа чакхдоах продукце дикала денош. Цу балха къаьстта теркам тlабахийтаб партийни комитето. Укхаза во вlаштlехьъяьхаяц стандартизацеи метрологеи службаш. Дикала знак яккхара цхьан тайпара гlанд хьадеш латт.

Конференце къамаьлаш даьраша белгалдоахар продукце дикал лакхъелга. Партийни, советски боахама, профсоюзни организацей сагоагlа дола декхар да яхаш. Масала, коммунисташа продукце дикал лакхъяра тlехьа къовсам миштa лоаттабу дийцар Грозненски химкомбината партийни комитета члена, завкома председатела, И. А. Уткина. Шоай предприяте щекински эксперимент юкъейоалаярах баьннача пайдах а КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тlа белгалъяьха мероприятеш кхоачашъярах баьннача пайдах дийцар цо.

Шерра хьаллаьцай химикаша технически режим йиза кхоачашъяраи дефект йоацаш продукци арахецараи йола саратовски метод а. Социалистически яхьа итогаш еча хана химкомбинате керттерча хьокхамех лоархl арахеца продукци дика хилар. Продукце дикал лакхъяра дешаш каст-каста дувц комбината партийни комитета заседанешка, цехови партийни организацей собранешка.

«Тlехдика продукци арахецара экономически стимулировани ярах» доклад йир Госбанка Заводской отделене управляюще А. А. Вартанова. Дика продукци арахецараштa йоагlача тайпара материальни поощрени еш хилча бакъахьа хургдар, аьлар докладчика. Промышленноста цхьайолча предприятешка СССР Министрий Совета къахьегамеи алапеи дешашта йолча Паччахьалкхен комитето. ВЦСПС-о юкъейоалаяьй повременно - премиальни система.

Цу системагlа, белгалдаьккхар нов. Вартанова, баьча балхах сдельни мах а ца телаш повременни мах теларга баьхача болхлошта сменни заданеш увттаю. Нагахьа санна уж кхоачаш а йойя продукци сакхат доацаш дика хьаяь а хуле, болхлошта тарифни ставках доагlачох 40 процент преми лу. Продукци сакхат ца хулаш хуле 20 процент мара лац преми. Хlаьта продукци шозлагlа дlа ца эце преми вlалла а лац. Цудухьа предприятеш декхарийла я технико- экономически мероприятеш увттаеча хана продукце дикал лакхъергйола гlулакхаш белгалдаха, Госбанка кредитах шерра пайда а эцаш. Госбанко ялх шера ахча ду, нагахьа санна предприяте экономически эффективность йолаш болх бойя.

Конференце дакъа лаьцараша чlоагlа теркам тlабахийта ладийгlар СССР Госстандарта Российски республикански отдела начальника В. Ф. Бузина доклалага.

Конференце программана юкъеяр отраслевой секцей заседанеш а. Уж хилар «Красный молот» заводе, «Грознефтехимзаводы» яхача объединене, «Терек» яхача фирме, швейни объединене, кхачан промышленноста министерстве. Конференце тlайийцар отраслевой секцеша кийчъяь рекомендацеш.

В. АЛАЕВ.

«СЕРДАЛО»
3-гlа оагlо, 15 июнь, 1971 шу.

1971 ШЕРА РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ЮРТБОАХАМА ПРОДУКТАШ ЧУЭЦАРАХИ КИЙЧЪЯРАХИ

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

хIаьта иштта силосни масса а хьаувзарах, керттера болх беча моттигера хана болх бергболча моттиге дIаболхаши юхабоагIаши шоферашта наькъа доагIачох автомобилий даьшцеи шоферашцеи расчеташ яра порядок 1970 шера хиннача ютилга;

ялаташи кхьйола юртбоахама продукташи, хIаьта иштта силосни масса а хьаувза командировке бохийтача шоферашта, ремонташ еча болхлошта, механикашта, автоколоннай начальникашта, автомобильни боахамий диспетчерашта командировке болаш мел йоаккхача хана цар юкъерча алапех 75 процент дуталга, цхьабакъда, керттера болх беча моттигерча цар тарифни ставкал лохагIа доацаш. Уж ахчаш предприятеша, учреждененша, организацеша шоай чотах дIател цу болхлоша керттера болх беча моттигера. Цунца дувзаденна суточнии квартирнии ахчаш телаш командировке бахийтача болхлошта;

деза мухьаш кхухьача автомобилаш тIа, прицепаш тIехьа йолча автомобилаш тIа (автопоездаш тIа) 1971 шера хьадаьния ялати кхьйола юртбоахама продукташи хьаувзача болх беш болча шоферашта кхы тIа а тарифни ставках 25 процента боараме премеш тела оттаяьлга. Премеш язйойла оттаяьча балха хана йIоахалла йолча юкъагIа сменни заданеш кхоачашъяьяле. хIара смене баьча балхах хьахинначунга хьежжа. Оттаяь премеш шоферашта дIател оттаяьча алапе фондал совгIа командировке бахийтача хана цар болх беча предприятешеи организацешеи;

ялаташи ялатабобови культураши, фуна лаьрхIа дIайийна дукххача шерашка тIаювла баьцаш, силосни культураш чуэцача болх беш болча совхозийи пачча-хьалкхеи кхыча юртбоахама предприятейи трактористашта - машинисташтеи комбайнераштеи, боахаме оттаяь сезонни норма кхоачашъярах, нагахьа санна дикеи ца йойташи уж хIамаш чуийцаяле 2 процентагара 4 процентага кхаччалца ялат телда (мах боацаш). Комбайнови агрегатий кхыча болхлошта ялат телда: трактора тIа болх беш волча тракториста - машиниста, комбайна тIа болх беш волча комбайнера ядаьча ялатах 80 процента боараме, комбайнера помошникаи шофери хIаранена 70 процента боараме, копнильщика 50 процента боараме. Цу хана трактористашта - машинисташта, комбайнерашта, кхыча болхлошта, нагахьа санна безам бале, царна доагIача ялатийна меттел ахча дала мегаргда уж дIателача маьхашца лоархIаш;

жаткаш тIа болх беш болча трактористашта - машинисташта, хIара культура цхьатарра чуэца йолаеннача хьалхарча 5 дийнахь касарагIа IодуллаIргдолаш ялаташ хьоккхача хана ялат телда хьувкъамгеи чуэцара хьалашкеи хьежжа хьеккхача хIара гектара лоархIаш 0,5 килограммага кхаччалцеи горох хьоккхача хана 1,5 килограммага кхаччалцеи. Цу белгалбаьча боараме совхозашкеи пачча-хьалкхеи кхыча боахамашкеи ялат телара нормаши порядоки союзни республикай Министрий Советаша оттаю;

совхозийи паччахьалкхеи кхыча юртбоахама предприятейи директорашта мукъа беннаб 1971 шера чуийцача коартолех, баьцадаарех, сомах, комсех, комарех 10 процентага кхаччалца алапе чотах совхозий массазарча болхлошка а хIаьта иштта цу культурай хьувкъам чуэца богача болхлошка а планови маьхах, цхьабакъда, розничи маьхел лохагIа йоацаш, йоххара дIахеца. Колхозашта могадаь укх сонамо совхозий болхлоштеи паччахьалкхеи кхыча юрта боахама предприятештеи оттаяь поощренеш телга;

союзни республикай Министрий Советашта мукъа беннаб 1971 шера, къаьстта лаьрхIа, республика, краяй, областий чурча ресурсай чотах боахамий кулгал хоаща дагаьнначул тIехьагIа болх булургболаш бола городашка, болхлой поселкашка, юрташкарча нах бахача пункташка бахача нах ялаташ дIачуийдеча пункташка болх бе, юртбоахама балхаш тIа кхувла. 1971 шера юртбоахама балхашкеи ялаташ дIачуийдеча пункташка болх бен кхувлача болхлоштеи гIулакхерча нахаи керттера болх беча моттигера бетта юкъерча алапех 50 процент дус. Из ахча предприятешеи организацешеи шоай чотах дIател болхлошеи гIулакхерча нахеи керттера болх беча моттиге. Цунца дувзаденна суточнии квартирнии ахча телаш юртбоахама балхаш тIеи ялаташ дIачуийлеча предприятешка болх бен кхувлача болхлоштеи гIулакхерча нахаи;

союзни республикай Министрий Советашта мукъа беннаб ялаташи шекара свеклаи дIаувзача 2 сменагIа (автомобила 2 водитель волаш) балхаш деча шоферашта 1971 шера премеш тела оттае: деннеи бийсаннеи 20 сахьатал кIезигагIа йоацача хана автомобилаша хадлянза болх белга Iалашдарах тарифни ставках 20 процента боараме. Белгалъяь уж премеш дIател оттаяьча алапе фондал совгIа. Премеш язъю деннеи бийсаннеи баьча балхах хьахинначунга хьежжа, нагахьа санна деннеи бийсаннеи оттаяь задани кхоачашъяьялеи дIахорча деннеи бийсаннеи болх бара вIаштIехьа а йолаш автомобиль дIаеннаялеи;

союзни республикай Министрий Советашта мукъа беннаб 1971 шера колхозашкеи совхозашкеи эггара сагота гIа йолча балха ханашка балхаш де водительски составаца тракторашт а автобензовозаш а, хIаьта иштта шоашта оттаяь заданеш кхоачашъяра зе даргдоацаш промышленни, транспортни, кхыча предприятей, учрежденей, организацей трактористаш - машинисташ а кхыбола механизаторашт а шофераш а балха ахийта болх бергболча моттигашка дIаболхачеи юхабоагIачеи наькъа техника дIа юха хьоши уж болхлой дIа-юха болхаши дIадахар шоай чотах дIател уж болхлойи техникеи колхозашкеи совхозашкеи болх бе хьажабаьча предприятеша, учреждениеша, организацеша. Къахьегамах мах балара условеш 1970 шера хиннараш юс;

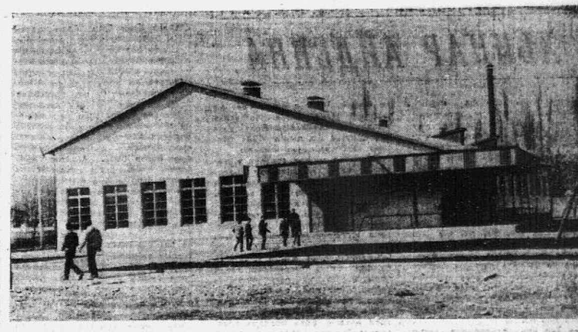
совхозийи паччахьалкхеи кхыча юртбоахама предприятейи директорашта мукъа беннаб йол хьоккхача, ча гулдеча, силос кийчъеча балха боаккхача болхолшта хьеккхача аьлахи кийчъяьча силосахи 10 процентага кхаччалцеи ча 20 процентага кхаччалцеи 1971 шера кхы тIа а телача маьха хьисапе (мах боацаш) тела а цIагIа шоай доалахьа доахан долаш болча совхозийи паччахьалкхеи юртбоахама кхыча предприятейи массазарча болхлошка шии планови маьхах йоха а;

колхозашта могадаьд уж поощренеш а хIаьта иштта ялатаи цхьатарра чуэца доладеннача хьалхарча денoшка (цхьабакъда 10 денал тIех доацаш) совхозийи паччахьалкхеи юрта боахама кхыча предприятейи болхлошта оттаяьча поощреней система а юкъеккхухьилга;

СССР Госбанк декхарийла яьй къаьстта лаьрхIа 1971 шера 1 ноябре кхаччалца къаьст-къаьстача колхозашта, совхозашта (массе а системегIа йолча), СССР юрта боахама Министерства, СССР мелиорацеи хин боахамеи Министерства, «Союзсельхозтехника», коа тIара салхазараш лелаеча фабрикашта, опытни учебнии боахамашта, ялаташ дIачуийдеча предприятешта, районнии районий юкъарчеи объединенешта (отделенешта), «Сельхозтехника» тикаштеи базаштеи халача финансови хьалаш тIа уж яле, корта а болаш цар дехарах запасной оатхалех, ремонтни материалех, мехкдаьтта продуктех, машинно - тракторни паркаи груаовой автомобилаштеи ремонт еши технически гIулакхаш деши даьча балхех, механизированни юртбоахама балхаш дарах боагIа мах дIатаккхара лоаццача ханара кредит тела а хIаьта иштта йизача боахама расчета тIа яьхача къаьст - къаьстача колхозаштеи паччахьалкхеи юртбоахама предприятештеи ялаташ хьокха техника эцарах боагIа мах дIатаккхара. СССР Госбанка ссудаегIа ха тIехьяьнна декхар доглаш уж яле а, йIаьхха ханара кредит тела а. Ялаташ хьокха техника эцарах боагIа мах дIатаккхара колхозаштеи совхозаштеи телаш дола кредит цу гIулакхашта йIаьххача хана кредиташ телара планагIа оттадаьча ахчах боараме телда. Цу гIулакхашта денна лоаццача ханара кредит колхозаша дIатоьх шоай счеташ тIа хIатIаденача ахчанцара эггара хьалхарча аргIана колхозхоаша къахьегамах боагIа мах дIабенна баьиначул тIехьагIа;

союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад СССР юрта боахама Министерстваци йоагI - йоагIача профсоюзий республикански советашцеи дагаьнначул тIехьагIа 1971 шерара ялати кхьйола юртбоахама продукташи чуэцачеи хьаозачеи юкъагIа юрта районашта е районни группашта, хIаьта иштта областашта, краяшта, автономни республикашта лаьрхIа хIара 10 дийнахь баьча балха итогегIа автоколоннаштеи кхыча транспортни подразделенештеи ахчан премешца цхьана телаш йола карара кара тела Ше байракхаш хьожае;

союзни республикай Министрий Советашта могадаьд облисполкома, крайисполкома, республика Министрий Совета грамота а луш, «1971 шерара юртбоахама продукташ автомобилашца хьаувзара отличник», яха сийлахь цIи оттае;

Дентара - денга хозлуш, тоалуш йоагIа вай республика юрташ. Сурта тIа шоана бIаргагу Сунженски района Серноводская станце дукха ха йоацаш хьая а даь эксплуатаце дIаделла культура ЦIа.

С. УХАНИЕВА сурт.

Эггара зIамагIбараш бувцаш

Школе дахалехьа берашта кхетам луча учреждененшкарча воспитателий, берий даьй-ноаной конференци хилар Наьсаре.

ХьалхагIа цу саннача хIамана вIашагIкхета гIулакх а дацар наьсархой, хIана аьлча цаI дошкольни учреждени хин наац укхаза. ШагIа шоаш эцаш болча кхетамца долхар бераш школашка. ХIанз хоза кийчъяь, кхетама болх дика вIаштIехьбаьккха 6 детсад я Назране болх беш. ХIара шера дегIаухаш доагIа цига къахьегаш болча воспитателий мугIараш. 36 саг ва уж. Царна юкъе дукха ба пединституташ, училищеш яьха, хIана заочно деша багIаш.

Цудухьа конференце райОНО заведующе нов. Мальсагова докладах къамаьл даьча берий ноаноша Алиева Жансаре. Медарова Любас. Альперина Надеждас. Полоева Марема, кхычар къаьстта теркам тIабахийта юццар детсадашка бахача гIоне шоай берий хувцаенна оамалаш, лакхбенна сакхетам, эхь - эздел. Школьникашта юкъе а къаьстта белгала ба детсадий воспитаникаш: дикагIа деш, кулг товаал йолаш, хIаман уйла е хоаш, дика дар вочох къоастаде хоаш ба.

Шоаш берашца беча балха опыт ювцаш докладаш йир юкъ-юкъерча воспитателаша. Хьалхарча детсада заведующе когаметта йолча Барнева Людмила Ивановнас берашта интернациональни кхетам балара болх ше вIаштIехь мишта боах, яхаш дийцар. Номэр 3 йолча сада заведующе Ахильгова Заьлмаха Зинас берий даьшца а ноаношца а болча бувзама хетайир ший доклад.

Къаьстта теркам тIабахийта ладийгIар конференце делегаташа «Электроинструмент» яхача завода детсада воспитатела Бессарабова Дарья Аксентьевнас берий изобразительни деятельностах лаьца дийцачунга. Цо хьехача берех дукха говзалаш йоахк. Пластелинах цар ца беш кад, Iад, говр, пандар, машен, кхыйола хIамаш яц, хоза дул цар гаьна, оалхазара, Iана, ахкана сурт. Конференце чу хлинача района культура Шен йоаккхача зале дукха моттиг дIалаьцар цун кхыча седашкарча а берий кулгаша хьаяьча зIарий картилгаша, тускараша, тIадувлача вайнахъ а кхыча къамий а формах долча баракъилгаша, цIеноша, кIудалаша, тайп-тайпарча сурташа. Цецбаьннабар даьй-ноаной.

— Кхетам айбу цу гIулакхо, кулга пIелгаш чIоагIду, хIаман уйла тIаяхийта Iомаду бераш, — йоахар нов. Бессарабовас. — Шоашта бIаргдейна хIама каьхата тIа IотIадаккха, пластелинах, топпарах хьа а йийя хьалхашка оттае хов. Из кхетам дешара чIоагIа накъбоал.

Назранерча № 1, № 2 йолча школай хьехархоша Старовойтова Зинаида Петровнаси, Аушева Ахьмада Соняси детсадашкара даьхка бераш дешара а кхетама а кхычарел мел тIех да, мел лакха сакхетам болаш да яхаш дийцар.

— Ер вIалла дага ца хинна хIама ма дий, — яхаш цецбувлаш тIоараш вIашка-деттар зале баьгIараша детсадай воспитанникаш сцена тIа бувла болабеддача. Тайп-тайпарча къамий халхараш, ашараш, стихаш... ЧIоагIа сакъердам бир 4—5 шу даьннача цу артисташа шоай дешта, ноаношта.

— ХIанзден дIа каст-каста вIашагIбетталургба Назранерча дошкольни учреждений болхлой.

М. ЗАНГИЕВ.

ЧIОАГIА УЙЛА ТIАОЗАШ

Доазол дехьа Iалаьмате чIоагIа уйла тIаззай КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева г. Москван Бауманcки хоржамий округерча харжархой хоржамашта хьалхарча собране даьча къамаьло.

ЛоархIаме керда хIама санна «сихха» аьнна тIаяздаь белгало а йолаш хьакхайкабаьб кхыча мехкий информационни агентстваша, радиос телевидене харжархой Л. И. Брежневца съездий Кремлевски Двореце вIашагIкхетарах бола хоам а КПСС ЦК Генеральни секретара къамаьлацара положенеш а.

ПРАГА. Тахан саррахьа чехословацки радиоси телевиденеи хоам бир Москван Баумански хоржамий округера харжархой РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидатаца КПСС ЦК Генеральни секретараца Л. И. Брежневца съездий Кремлевски Двореце евIашагIкхетарах. Харжархошта хьалхашка Л. И. Брежнева даьча къамаьла тIехьара дакъа Москверча видиозаписе сайрийнарча выпускашка хьахьекхар чехословацки телевидене.

СОФИЯ. Болгарера бIаьш эзараш къахьегамхоша ла а дийгIар, телевидене гIолла хьажа а хьежар Москве харжархошца вIашагIкхийттача РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидата, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даьча къамаьлага. Къаьстта чIоагIа уйла тIаззар Л. И. Брежнева гIоттадаьча къахьегамхой депутатий Советий болх дIахо дегIабоалабара лешаша а хIаьта иштта Iалаьмате боккхача лоархIаме йолча дунен халкъашта юкъерча проблемаша а.

НЬЮ - ЙОРК. Американски агентстваша «сихха» аьнна тIагIолла яь белгалонаш а йолаш, хьаккхайкаяьй съездий Кремлевски Двореце КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даьча къамаьла изложени.

ЮПИ агентства къаьстта белгалдоаккх Советски Союз Европера герзашцара низаши герзаши кIезигдарах дола дош дувца кийча хиларах дувцаш дола КПСС ЦК Генеральни секретара къамаьлацара дакъа.

(ТАСС).

Доазол дехьара

КЕРДА МАШАРА ИНИЦИАТИВА

Хургйола ООН Генеральни Ассамблея XXVI сесси хьажийта Советски Союзо дIачуденнад «Бетта хьакъехьа дунен халкъашта юкъера договор кийчдарах» дола дош а цу тайпарча договора проект а.

Дунен халкъашта юкъерча космически права даькъера советски инициатива хIанз эггара хьалхара яц. Духхьал Советски Союз яр, космонавтика чIоагIгIа дегIаухаш хилар теркал а деш, космически зренна тохкамаш дарах цунах пайда эцарах паччахьалкхенашта чакхдоахаргдолча гIулакхий принципий хьакъехьа договор де а хIаьта иштта космонавташ кIалхарбахарех космосе яхийта объекташ юхаккхувларех хьакъехьа соглашени е а аьнна предложени еннар.

Цхьабакъда, юридически деша оагIув чулаьца вIалла а Iаш керда советски предложени. Шийи откликашка из факт бакъъю малхбузехьарча кепайоазоно а, машари дунен халкъашта юкъера кхерамзлеи чIоагIъяра тIаерзаяьча Советски Союза кхыча предложенешца тIеххьарча советски инициатива бувзам хилар белгал а доаккхаш. Цунца дувзаденна «Эко» яхача французски буржуазни газето хьаккхайкаду, «СалоIилга фу хоаш яц СССР-а дипломатически наступлени», яхаш. «Герз дIадаккхара «пхенне» конференци гулъяра хьакъехьа предложени еннача тIахьагIа, — йоах газето. Европера герзашцара низаш кIезигдара Л. И. Брежнева Тбилисе тIахьехам баьчул тIехьагIа, дукха ха йоацаш Египтаца договор даьчул тIехьагIа Громыкос ООН тIахьех «Беттах нийса пайда эцара хьакъехьара договор кийчдарах дола дош хургйолча сессе Iомадара».

«ЛоархIамеча советски дипломатически коталонах» язду «Жорнал до Бразил» яхача бразильски газето. Малхбузехьарча кепайоазон кхыча органаша а санна, цу газето белгалдоаккх, Бетта хьакъехьарча договора проекта лара Беттах «алхха маьршача гIулакхашта пайда эцилга», «Бетта тIа тIема базаш, гIирсаш, чIоагIаленаш хьал ца яйтилга, моллагIча тайпара дале а герзашта тохкамаш ца дайтилга, тIема маневраш ца яйтилга» хилар.

Цу хьакъехьа дагадохийтанза даргдац, хIана аьлча США цкъа санна дукххаза а гIеттадаьд Беттах тIема гIулакхашта пайда эцар гIойле йолаш хиларах дола дош. Цудухьа, шеко йоацаш да, духхьал СССР-о космосе, белгала аьлча орбитальни станци хьаяра даькъе, толамаш дахаро шедду космосах тIема гIулакхашта пайда эцара проекташ уттаеча чIоагIагIа дакъа лоацача авторий сиха цIий.

СССР кердача машара инициатива США хьоаяь хьалхара реакци белгалйоал сабар хиларца. Советски проект моттийта мога а еш, официальни американски деятелаша хьаккхайкаду, «хаьдда консультацеш елга» цо дIадехаш хилар. Цхьабакъда, цхьаьккха тайпа а я откликаш. Масала, парламенте ше къамаьл деш, канадски премьер-министра Трюдос хьаккхайкадаьд. Бетта тIа герз оттаделга декхара хьакъехьа еча моллагIча переговорашка дакъа лаца Канада кийча хилар. «Бейрут» яхача ливански газето белгалдаьккхад, «дунен тIарча беригача наькха декхар советски предложени ма могга хьаллоацилга хилар».

Белгала бакъ да, СССР керда машара инициатива дунен общественносто шерра хьаллоацаш хилар.

С. ИВАНОВ.
(ТАСС).

IОВШ ЙОАГIА «ТЕРЕКА» ОКЧОШ

Самардийнахь, Грозне Орджоникидзе цIерагIча стадионе СССР шоллагIча лиге кхоалагIча зоне хьалхара моттиг яккхара шийттлагIча аргIанарча матче вIашагIкхийттар Грознера «Терек» Балаково яхача поселкера «Корд» яха футбольни командаш.

Ловзар дIадолалушехь белгалдаьлар «Корд» команда дукха ха йоацаш Махачкале санна котало яккха безам болаш йолга. Цхьабакъда «Терека» футболисташ дикагIен кадайгIен ловзалга гудаьлар дукха ха ялалехьа.

ШоллагIча тайма кхойттлагIча минуте вай форварда Синькос хьаьший цаIарашка бурган чутехар. Цул тIехьгIа кхы а торонаш хилар вай футболистий бургаш чутоха йиш йолаш, цкъабакъда, царех пайда эцанзар цар. Иштта счет 1:0 йолаш «Терека» команда котъяьлар.

Белгалдаьккха доагIа укх футбольни сезона хьалхарча бархI матче «Терек» 4-зза йиша хилар. Бакъда укх тIехьарча диъ ловзаре котъяьлар вай команда. Iовш латт цун очкош.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, дукхагIча даькъе йоачан а йоацаш, къилбаседа-малхбузехьара гIаьхьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 21—26, Грозне 23—25 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шин дени шин буси хувцалуш морхаш а йолаш, дукхагIча даькъе йоачан а йоацаш, хаьда лостам боацаш гIийла мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 15—20, деношка 24—29 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

КОРТАМУКЪА ХЕЦА КУБИНСКИ ЧКЪАЬРИЙ ЛУВЦАРАШ

ГАВАНА, 12 июнь. (ТАСС). Куба къахьегамхоша эхь кхайкаду США территориальни хин доазонаш тохкадаьд аьнна, шоашкара хьадагалаьца бовца бехк а баь виъ кубински рыбака суд яйтача американски Iаьдалий гIулакхашта. ХьалхагIа хоам баь хиннача тайпара, Ку-Уэст яхача американски города судо набахта бахка 6 бутт ха а техай, 40 эзар доллар такха гIот а техад царна.

США Iаьдалаша даьча бокъо йоацача гIулакха духьала протест кхайкаеш заявлени яьй Куба къахьегамхой профцентро. ВIашагIкхийттача Штатий провокацонни гIулакхаша лерхI, белгалдоаккх завлене тIа, «тха мехка виъ тIабахьа а дунен халкъашта юкъерча хишкара цунга чкъарий ца дахийта а. «Кубински рыбакаш, — йоах документа тIа, сов чехка кортамукъа хеца беза!».

Куба къонача коммунистий Союз кубински виъ рыбакага кхайкай американски Iаьдалаша лелаеча провокацешта духьала денали къонахчали ца дохадеш хилара уж тIахьехаш.

Укх деношка берригача мехка Iалаьмате дукха митингаши собранеши хул. Кубински портий болхлоша, предприятей къахьегамхоша, студенташа протест ю рыбакаша маьрша къахьегара функагIа даь а повкъарле е гIертача ВIашагIкхийттача Штатий аргIанарча провокацешта духьала, хьаккхайкаду, шоай новкъосташца солидарность шоай хилар.

Налогаш текхарий чотах

ВАШИНГТОН, 12 июнь. (ТАСС). Конгрессагара 1.993 миллион долларга кхоачаш Iалаьмате дукха ахча дийхад США республикански правительства ший «цхьоагIонхошта» тIема новкъостал дара. ВIашагIкхийттача Штатий паччахьалкхен секретара заместитела Д. Ирвина, кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча сенатски комиссе ше къамаьл деш, из ахча могадара тIахьийцар законодателаш, «США тIема-политически хьашташи цуп кхерамзлеи лоранза ярг ца хилар». бахьан а уттадеш.

Правительства дIачуеннача «дунен халкъашта юкъерча кхерамаленна лаьрхIа новкъостал дарах йолча законопроекта» тIа керттера моттиг дIалоац «доттагIал долча мехкашта» духхьалара тIема новкъостал дара программа. Американски налогаш текхарий 750 миллион доллар дIачулоацаргда цо. Къаьст-къаьстача паччахьалкхенашта дергдолча тIема новкъостала боарамаш дувцанзар Ирвина, цхьабакъда белгалдаьккхар, керттерча даькъе Къулба-Малхбовлен Азеи Гаргарча Малхбовлеи районашка» из гIоргхилар.

ПОЛЬСКИ ЖУРНАЛИСТИЙ ФОРУМ

ВАРШАВА, 12 июнь. ТАСС корр. Н. Железнова хоам бу:

Халкъа Польша пхи эзар журналистий отряд — социализм хьалъеча Польски вIашагIкхийттача болхлой парте тешаме денал дола гIонча, хьакхайкадир польски журналистий Союза керттерча правлене председатела, «Трибуна люду» газета керттерча редактора С. Мойковске. Цо отчетни доклад йир 1971—1975 шерашка халкъа боахам дегIабоалабара плана заданешта пропаганда ярен обществе социалистически отношенеш дег чу йоссаярей даькъера массови информаце средствай декхараши лоархIами бувцаш йолча, селхан Варшаве хьайийллача польски журналистий VIII съезде. Съезда балха юкъе дакъа лоац ПОРП ЦК Хьалхарча секретара Э. Герека, халкъа цхьоагIон фронта Ерригапольски комитета кулгалдеча деятелаша.

Теркама юкъмоттиге

БЕРЛИН. «Хаоттам мишта хургба космически станце тIара дувцар», «Космически отель», — керте гIолла даьча цу тайпарча йоазошта кIал ГДР газеташа кепатох «Салюто» беча балхах дола хоамаш. Газеташа белгалдоах, станце массе оагIорахьара программа толаме кхоачашъяр советски Iилма йоккха котало хилар.

ВАРШАВА. Польски кепайоазоно белгалдоаккх «Салют» чухьа дуккха Iилман тохкамаш даь ца Iеш, паргIатта хIама даа я салаIа а йиш йолаш дола комфортабельни космически цIа хилар.

КАИР. «ЦIаккха а хиланза йола советски космически эксперимент геттара дика чакхйоалаш ватт», — язду «Аль-Ахрамо». «Космосе болаш советски космонавташ цIагIа санна паргIата хилара мел эша хьалаш вIаштIехьдаьхад «Салют» яхача станце тIа», — белгалдоаккх газето. «Аль-Ахрамо» йоах. «дунен тIа эггара хьалхара советски космически «гостиница» космосе юлларах йолча йоккхача юрта керттера дакъа а хинна дIаотталургйолаш я».

РИМ. «Унита» яхача газето язду, «Союз-11» яхача космически кеман «Салют» яхача Iилман станцеи шоаш вIашагIхоттаенначул тIехьагIа Iилман информаце «хьаст» хинна дIаэтта космически поезд хьахилийтай.

БРАЗЗАВИЛЬ. «Салют» яхача орбитальни станце толаме беча балхах «советски космонавтика боккха толам» ба йоах «Конголезски револююе оаз» яхача радиос. Радиос белгалдоаккх цу тайпара эксперимент исторе чухь духхьашха яь хилар».

РИО-де-ЖАНЕЙРО. «Жорнал ду Бразило» ший комментаре тIа язду: «Космосах маьршача гIулакхашта пайда эцара белгалйоалаш йола керда зама космонавтике хьаеллара маIан долаш я аргIанара советски эксперимент. Космически техникеи управленетIа сигала гIолла наькъаш делгеи дегIадоаладара даькъе баьккха лоархIаме гIа ба из».

МОНТЕВИДЕО. Дерригa адам цецдаьккхад советски космически программа коталоно. Цо цIаьккха а тешал ду социализмерча сага гене боарам боаццаш йоккхий торонаш хилара, язду Уругвая коммунистий органо «Популар» яхача газето. «Салют» яхача дунен тIа эггара хьалхарча орбитальни Iилман станце болх ше боашхаш.

(ТАСС).

Хьажа, ладувгIа

15 июнь

ТЕЛЕВИДЕНИ:

10.05 — Кердадараш. 10.15 — Дешархошта. «Телата бурган» яхача клуба праяккха футболах ловзар. Свердловскера передача. 10.45 — «Музыкальни киоск». Передача дIахьу Беляева. 11.15 — «Ленина бодача новкъа» яха художественни фильм. 17.05 — Кердадараш. 17.15 — «Книжкай тика». Ведущий ва йоазанхо Приставкин. 18.00 — Кердадараш. 18.05 — Кхераме доацаш дIа-юха лелар. 18.15 — Директивашта тIа ялаьа. Цементни завод хьалъеш латт. 18.30 — Миллионни деннески университет. Парте планаш халкъа планаш я. 19.00 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 19.25 — Киножурнал. 19.30 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 19.50 — Шоана, бераш. 20.00 — Юрта боахама обозрени. 20.15 — «Кривой Рога байракх» яха художественни фильм. 21.45 — «Халкъа таланташ». Телевизионни журнал.

РАДИО

6.30 — «Юрта IуйIре» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Бытовой зуламаши советски законодательствои» яха беседа (гIалгIай меттала). 8.40 — Лирически нохч-гIалгIай иллеш (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Даьхен аренаш» яха передача. 16.25 — «Юрта сайре тIаенай» яха репортаж (эрсий меттала). 16.40 — Пятилетка хьалхара шу. Промышленноста болхлошта (нохчий меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15 — «Вай индустриальни мохк». 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Москва. 18.10 — ВIухой письмойх оттадаь концерт (нохчий меттала). 18.40 — Москва.

16 июнь

ТЕЛЕВИДЕНИ:

10.35 — Кердадараш. 10.45 — Людвига ван Бетховена произведенецара концерт. 11.30 — Дунен халкъашта юкъера программа. 17.00 — Эрсий иллей хора концерт. 17.30 — «Iилма — производствана». Телевизионни журнал. 18.00 — Спортивни дневник. 18.10 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.35 — Хоамаш, реклама. 18.40 — Киножурнал. 18.50 — Дог гIозеи сийрдеи искусства. РСФСР автономийи республикай художникий выставках. 19.10 — КПСС XXIV съезда делегаташа къамаьлаш ду. Ибрагимов (нохчий меттала). 19.30 — «Ха». Информационни программа. 20.30 — Музыкальни фильм. 21.25 — Футбол. Голландe сборнии СССР сборнии. Голландера передача.

РАДИО:

6.30 — Ленинах, партех. Даьхенах дола иллеш (гIалгIай меттала). 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Заводо колхозана яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 8.40 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Къона тIехье кхетамца кхееш барашта йола беседа (гIалгIай меттала). 16.20 — Мехкашкеи континенташкеи гIолла яха беседа (нохчий меттала). 16.35 — Пятилетка боаха гIа. Промышленноста болхлошта (гIалгIай меттала). 16.50 — Iилман техническа информацеш. 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15 — Юртара вахар (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Москва. 18.10 — Къахьегама ди дIадаьнначул тIехьагIара концерт (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Къонал» (гIалгIай меттала). 20.00 — Концерт (нохчий меттала). 20.30 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийна вахарен, культурая, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05120. Заказ № 5636.